

427447

Nr. 4.

Rigas Latweeschu Beedr. Derigu Grahamatu Nodalas isdewums.

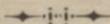

~~A~~
66

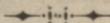
Upsiſchu Jehkaba raksti.

II.

Bagati radi.

Ar 8 ſihmejumeem no Ē. Brenzena.

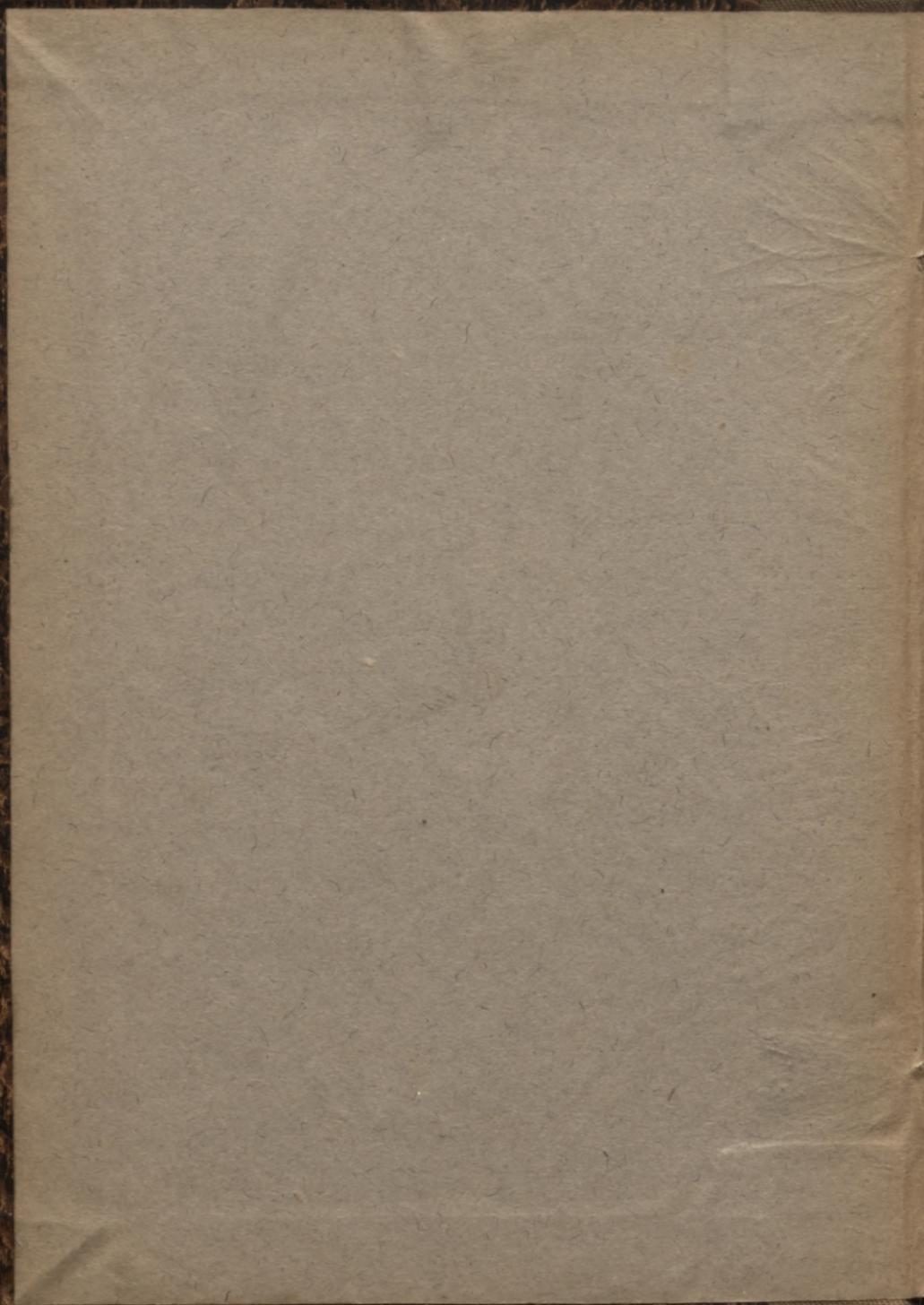
Treſchais isdewums.

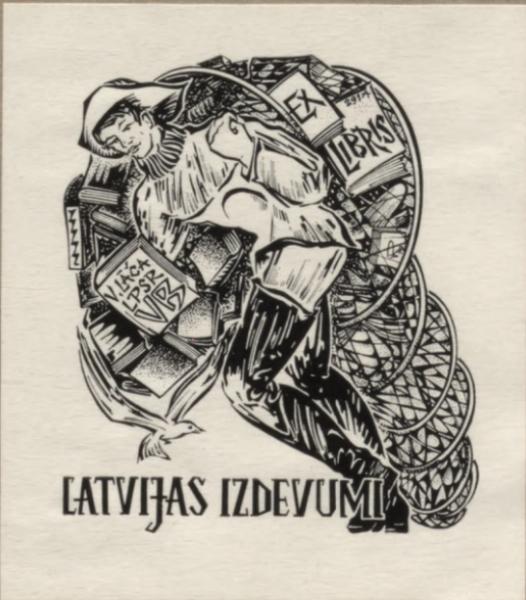
Sw. #108.

Rigā, 1914.

M

9
Lat 0,60

Parb. 1865
Latv. PSR Valsts Bibliotēka
Inv. ~~36 894~~
0309037266

„RĪGAS AWISES” DRUKATAVA.

Patlaban, kur sahku scho rakstii, Jura-deena atnahkusi. Lai gan aprilis jau beidsamajâ pušê, tomehr no pawasara wehl maš ko mana. Seema ar labu negrib pawasara dšihwibas nesejai warai padotees, tadehl abeju starpâ ašs zihnišch. Gan war pawasaru jau redset kâ uswaretaju, gan drošchi jau war spreest, ka seema schigli buhš pahrspehta, tomehr aifdšihhta wina wehl naw. Râ par špihti šaules šiltajeem stareem ta rahda šawus sneega plankumus eelejâs, grawâs, meschmalâs. Un wehšsch, patš saltais seemelis, puhšch štarbi, jo štarbi un purinadams purina preeschu un egļu škujainos šarus un wiršotnes, un schuhpodams schuhpo behrsu schmaugos šarus ar breeduſcheem, ruhsganeem pumpureem. Dašchi no scheem pumpureem jau tâ peebreeduſchi, ka dšelteni šalâs jaunâs lapinâs pahrspehšufschas šawa zeetuma durwis un isbahšufschas pa tâm šawas mihligâs pawasara aztinas šaulitê. Un šaulite — ta nekawejas ari ilgi aif mahkoneem un isgahsch šawus šposchos starus kâ pluhdus pahr kalnu un leju, mešchu un birši. Lihdš ar winâs šposchumu isgahschas ari pawasara jaušma pahrdabu un — širdi. Zif gaischi, zif šilti ir širdij! Lai rodâs no jauna zeriba un palauſchanâs, ka wezi mahni un aukštâ seemas tumšiba iſjudis ari no zilweku širdim un beedros tos par weeneem brahleem, par weena tehwa behrneem šiltâ, šposchâ šaulitê. Bet waj šche ari pawasars nahks bes zihnina? Waj nebuhš gruhti jamakšâ par scho weenibu? Râ par atbildi scheem jautajumeem šaulites šposchais waigs aifflahjas mahkoneem, seemelis puhšch jo štarbat un loka zehlos fokus kâ gana riškštes, ka dašcham pat jaluhst, — padebefš, melnš kâ naktš, aptumšcho semi, un kruša ar sneegu šitas grâbedama pee ruhtim! Ko te wehl zeret, kur seema iif špehšiga? Un tomehr širdš nebaidâs: pawasars nahks un ušwarêš seemu. Šchi zeriba paleef neſchaubiga, kâ namš uš afmena klintš... Lihdšâš šchim zihninam dabâ manâm azim parahdas zits zihnišch: zihnišch dehl uštura. Zif pilni šchodeen wiſt

zeli gan brauzejeem — tà wesomeejeem, tà tuffchineejeem, — gan fahjineejeem! Ratus reds peekrautus daschadàm mantàm: fkapjeem, gultàm, fchkirsteem, frehfleem u. t. t. Achjneeki fteidsigi mijas fchurp un turp, zits eet tuffchâ, zits nes pau-ninu waj fo zitu padufê. Wifceem fawes zelfch, fawes noluhfs. Waj peepildifees, fo zereja? Waj zitugad' nebuhs atkal jaect no jauna? ... Waj fchi deena mums neatfauz atminâ pirmas rudens deenas, fur gahjputni bareem dodas uf „filto semi“? Putni atrod fawu „filto semi“, bet waj Jura-deenas gahjeji ari atradis fawu? Waj teem nepaees Jura-deena pehz Jura-deenas, mellejot fawas fildas semes, lihds beidsot peenahfs pehdejâ Jura-deena, ar pehdejo pahreeschanu uf beidsamo dshwes weet, fur tad wifam meers?!

* * *

Neatminu wairs, zif tagad no ta laika gadu pagahjis, neatminu ari, zif pats toreis biju wezs, — atminu tif, fa biju wehl mas puisens un fa toreis bija tahda pati Jura-deena, tà nupat aprakftitâ, kad gaidiju atnahkam pee mums dshwot Andra tehwa un Andra mahtes. Ir teeschâm brihnumis ar behrnibas atminâm. Ramehr wisleelâ dala behrnibas ees-paidu issuhd, waj ari rahdas tif tà miglâ, tamehr daschas atminas ir tif gaischas, tif dshwas, fa tas muhs pahrsteids ar fawu nepahrpehjamu pateefigumu un dshwu ihstenibu, fa fcheetamees stahwofchi spogula preekschâ, kurâ atspihd at-gadjumu gaischee tehli, lai ari fchee paschi par sewi nebuhtu nezif fwarigi, nezif eewehrojami. Tâ tas ari bija Jura-deenâ, kurâ gaidiju atnahkam Andra tehwa un Andra mahtes. Ja man prasitu, kas tee bij par aifgahjejeem, kuru weetâ Andra tehws ar Andra mahti atnahza, tad ta teeschâm nefinatû, — bet tà Andra tehws atnahza, fahdi pat fwarfi tam bija mugurâ, ta wifa it gaischi atminos. Utminos tif pat gaischi, fa mahte man, faltâ laika dehl, ar waru speeda apaut fahjas, bet fa es apawi nometu un basâm fahjâm aiffrehju uf behrseem tihrummalâ, kurôs fulas bij eeurbtas. Utffrehjis atkal mahjâ, ruschinajos tapat basâm fahjâm feht-mali faules pufê smiltis, kas peesaulê islaidufchâs un jau irdenas bij tà pelni. Tad fkehju lahgeem uf zela-galu fstatitees, waj Andra tehwa jau newed mantas, bet kad wehl neredsu brauzam, tad fkreenu atpakal sawâ fehtmaliti, peesaulitê. Tif krusa un freegs mani spehj eedfihf ijabâ, bet tiklihds tà atkal flaidrs, tà es tà dewini laufâ. Un flatos

atkal zela-galâ, waj Andra tehwan jau mantas newed, un luhf, paschu laif jau wed ar': behrajâ lautâ galwa jau parahdas aif kalnina, reds jau pirmo wesumu un aif ta tuhlin otu. Andra tehws nahf behrajam lihdsâs. Andra mahti reds nahkam taifni pa eschinu, pa tihrumwidu, ar ratinu un spolem rokâ. Un lehkdams es skreenu, dublainam zela weetam pahri lehkdams, — lai nu lehfschana isdodas sausa waj flapjâ — zif ween kahjas nes, — Andra tehwan pretim, gribedams redset, kahds Andra tehws ihsti isskatas, waj ar bahrdu, kâ mani mahnija, waj ari bes bahrdas, kahds winsch teescham bija. Ziflihds ko Andra tehws mani eerauga, winsch dod man labdeenu: „Nu, labdeen, dehlin!“ un es atkal atnemu: „Labdeen, Andra tehw!“ Tad tezinem ween tek wesomeem pa preefschu mahjâ stahstît: „Andra tehws brauz, Andra tehws brauz!“

Scho swarigo wehsti isstahstijuscham, man prahts nerimstas, lihds skreenu atkal Andra tehwan pretim un tagad nahku ar to reisê. Wesumus peectura pagalmâ, pagraba-augschinas preefschâ, fur Andra tehws noliks sawu mantu, kad buhs papreefsch pachdis, jo ehdeens jau mahti us galda, tas drihs war atdists. Laiks, kamehr Andra tehws ar Andra mahtiehd, man isleekas loti garsch, — newaru tagad tapat sagaidit wina pachdam, kâ pirit atbrauzam. Man gribet gribas redset, kâ Andra tehws isliks sawu mantu pagraba-augschinâ, un kas tam wifs wesumâ, jo no ahrypuses wisa nebuht newar ne saretsset, ne issinat. Beidsot tomehr Andra tehws pachdis un nu isnahf ahra pee mantu eeruhmeschanas augschinâ. Zif sinkahrigi statos, kâ wesomeem noraisa wirwes, kâ nopuhlê stapi un schkirstu no wesuma un eepuhlê pa schaurajam augschinas durwtinam pajuntê! Lahgeem skraidu zehlajeem pa kahj-apafschu no pagalma augschinâ, no augschinas pagalmâ, lahgeem atkal stahwu un statos mantas neschana un nolikschana, it kâ tur ispilditu kahda darbu inspektora, waj wismasais darba usrauga weetu. Pehdigi ari wifs ir nolikts; zif ween useets, ka wedot krehflam saplihfsufi atsweltne, saplihfsufi ari Mahras-tirgus blodina, un gultai atluhsufi kahja, zitadi stahdes naw nekahdas. Par plihsumu un luhsumu pee krehfla un gultas Andra tehws naw wisai nostumis, to, jaka, warot rihtu islahpit. Bet saplihfsuschâs blodinas gabalus es mantoju no Andra tehwa kâ peeminu wina Jura-deenas brauzeenam pee mums. Zif laimigs biju par scheem raibeem blodinas gabaleem, kas sawâ

muhščâ (Andra mahte ſchehlodamâs teiza, ka tai jau gadu defmit) bijuſi no eefſcheenes iſrotata wiſadeem podneefa rafſteem, kâ to wehl tagad wareja redſet! Œhiſ blodâſ lam-pinaſ tuhlin ſteidsſoſ neſt ſawâ peefſaules ſehtmaſi, tâ ka man neatlika ne laika, apſtatit Andra tehwa ſchiltawaſ, framu un pulwera ragu, ko wiſſch patlaban bija iſwilziſ, gribedamſ eepihpet. Bet peh3 brihtina biju atkal atpaſal pee Andra tehwa un neſchlihroſ no wina lihds waſaram . . .

Ro dariju tuhlin rihtâ, ko parihtâ? Ja laſitajſ man tâ waizatu, tad wiſſch waizatu welti, jo atbildet wina jau-tajumam eſ taſſchu neſpehtu, tadehl ka atmina man tahtaſ wairſ neklaufa. Wiſaſ zitaſ deenaſ tihtaſ tai paſchâ pelekâ miglaſ autâ, kurâ ari wina preeſſchgaſhejaſ. Tiſ wehl no behrnibaſ man pamirdſ kaſdaſ atminaſ par ſewi un Andra tehwu, it kâ waſaraſ waſarâ uſlez pee debefſ ſchur, tur pa kaſdai gaiſchakai ſwaigſnitei. Œhiſ atminaſ jau waru ſa-kaſrtot, ſalikt weenu pee otraſ, it kâ auſlina uſwer krelliti pee krelliteſ. Jadomâ, ka patſ pa tam ari biju nahziſ druſku wezaſſ, jo zitadi taſ man wiſſ nebuhtu eefpehjaſ.

Laſitajſ lai man nenem launâ, ka, ſtahſtidamſ par Andra tehwu, ſtahſtu lihds ari par ſewi. Taſ noteef tadehl, ka muhſu abeju muhſchſ tek kaſdu laizinu kopâ ſem weena jumta, weenam ſem otra azim. Pee Andra tehwa mani jo zeeſchi ſaiſtija ihpaſchi taſ apſtahliſ, ka muhſu mahja ſtahweja no zitâm atſtatu un tâ ka tadehl ar kaiminu behrneem man ne-bija gandrihſ nekaſdaſ ſatikſchanâſ, beſ ta ari behrnu muhſu paſchu mahjâ nekaſdu nebija, tâ tad weenigaiſ draugſ un beedriſ man bija Andra tehwaſ: wiſſch maniſ neatſtuma, bet miſli ar mani nodewaſ.

Ja tagad wehl kaſdreif eedomajoſ Andra tehwa, tad newaru par wina domat zitadi, kâ tiſ ar pateizibu. Wehl tagad newaru iſpraſt, kâ tiſ wezam zilwekam (jo winam to-reiſ bija wiſmaſaiſ gadu pee3deſmit), kam turklaht aiſ darba maſ ween atlika waſaſ-brihſchu, neapniſka ar mani wiſadi puhleteeſ. Laika eemeſſ pa dalai bija taſ, ka Andra tehwaſ paſcham maſu behrnu nebija, pa dalai warbuht ari taſ, ka winam paſcham bija behrniſchki preeziga, behrniſchki atklahta daba. Ubi ſchee apſtahli muhſ tadehl tiſ zeeſchi weenoja, ka weenſ beſ otra, tâ ſakot, newarejam buht. Andra tehwaſ nehma dalu pee manâſ dſihweſ un darboſchanâſ, eſ atkal pee wina darbeem un wina dſihweſ, un ja darbſ ween muhſ neſchlihra, tad bijâm arweenu kopâ. Raſ muhſu

dsihwes tuwaſ nepaſina, taſ wareja mani noturet par Andra tehwa dehlu, winu par manu tehwu. Lai Andra mahte, kaſ dsihwoja par walineezi, zepa ko zepdama, waj wahrija ko wahridama, — eſ arween dabuju pirmo kumofu. Gan manai mahte taſ nepatika, bet Andra mahte ſinaja mani arweenu aiſſtahwet un aiſbildinat: „Waj nu wiſch ko apehdiſ? no=fnahb tiſ druſzin kà putnſ.“ Un tà man liſaſ, ka Andra mahte arween bija gaſchigakſ ehdeenſ, nekà manai mahte.

Rà jau mineju, wezakam nahtuſcham, man atminas par Andra tehwu ſahſ palikt arween gaiſchakaſ. It ſſaidri jau waru atmineteeſ, ka, pirmo waſaru zuhtganòſ ejot, Andra mahte man palihdſeja iſdſiht un ſadſiht. Wina, un it ihpaſchi patſ Andra tehweſ, mani wehl ari aiſſtahweja pret lopu ganu neewaſchanu un iſſmeeklu, ja kahtreiſ man gadijaſ ar lopu=ganeem reiſe ſawu ſtuhrgalwigo baru dſiht mahjà. Wineem, weenam waj otram, Andra=tehwam waj Andra=mahte flaht eſot, biju tiſ droſchſ, ka eedroſchinajoſ patſ lopu=ganeem uſbrukt, ſinamſ, tiſ ar wahrdeem, un tà atmakſat agrak uſtrautoſ pahridarijumuſ. Kaſ ſin, ar kahtdu nizinaſchanu lopu=ganſ noſkataſ uſ zuhtganu, taſ noſſahrtiſ ari, kà worbuht indeeſchu braminiſ noſkataſ uſ nizinato pariju, — un noſſahrtiſ ari, ziſ eewehrojamaſ te man bij Andra tehwa un Andra mahteſ aiſwehjiſch.

Jo gaiſchak man atminà deena ſeena=laiſa, fur man apoſoliſ, ka wareſchu Andra tehwaſ braukt lihdſ uſ lihtſcheem, uſ gahtſchaſ upi, fur jau eeſahktſ plaut. Eſchi gahtſchaſ upe ſendeenam bija ta, pee kuraſ buht, furu redſet eſ ilgot ilgojoſ. Bet nekad man wehl nebij iſdeweeeſ gahtſchu redſet zitadi, kà tiſ no tahleeneſ, fur tad ta apwahrſchna pamalà manàm azim iſſſtatijaſ kà ſila aploka ſehſta, aiſ kuraſ ſaulite iſwakar aiſgrima, un aiſ kuraſ daſchureiſ warawihſkna no upeſ dſehra uhdeni. Tagad man bij nolemiſ, redſet gahtſchu un upi paſchà flahtumà. Rà par to preezajoſ! Ziſ nepazeetigi ilgojoſ pehz mahjà dſenamà laiſa? Jadoma, ka ari manſ apakſchneeku barſ tiſ pat nepazeetigi ilgojaſ pehz mahjaſ, jo taſ kweeza un ruſſſcheja beſ miteſchanàſ, waj nu tadehl, ka ſcho launagu wina nepaklauſibu bargak rahju nekà zitàm reiſem, waj ari tadehl, ka taſ jo drihſ gribeja tiſt pee pilnaſ ſileſ, pee mihtſtàm kaſpoſtu lapàm, fur tam patika daudſ labak, nekà ſche iſraknatà un noehſtà maurà. Beidſot tomehr, lai gan ar gruhti eet gaidot, mahjà dſena=maiſ laiſ ſagaiditiſ, un drihſ ween eſ ſehdu pee Andra

tehwa wahgôds un brauzu uf upi, — par rihtdeenâs ganeem man naw behdas, tos Andra mahte nehmas ispildit.

Saule jau bija noreetejusi, tad gahrſchu un upi ar lihtſcheem eeraudſiju. Esmu wehlatôds gadôds daudsreis preezajees par dabas jaukumu, bet wairaf gan nekad un nekur, kâ par ſcho pirmo gahrſchas bildi. Ta man atminâ tif dſihwi eespeedufees, ka wehl ſchobrihd to garâ redſu ſpoſchu, kâ gairſchu ſaules deenu. Ja tagad tur meſcha ſkaiſtumu uſſkatu, tad man ikreifes naht prahtâ pirmee gahrſchas ſapni. Wehl ſchodeen kâ azim redſu, kâ Andra tehws iſzehla no wahgeem tezilu, dſehreena muzinu un wafarinaſ, grahbekluſ un iſkaptiſ, pakahrdams tâs leelâs preedes ſarôds noras malâ, un grahbekluſ peefleedams pee paſchas preedes. Ramehr Andra tehws publejas ap wahgeem un ſirgu, tamehr man wala apluhſot gahrſchu. Pirmais apſweizinajums gahrſchai, pirmâ preeka iſrahdiſchana no manas puſes ir ſtiprſ fleedſeens, zif ween jaudas un ſpehka. Un luhk! gahrſcha atnem manu wafara ſweizeenu ar tif pat ſtipru atbalsi. Somehr man ſchkeet, ka atbalsſ atrunâ ne wiſai dſili gahrſchâ, wairaf tif malâ. Andra tehws ſtubina, lai fleedsu ſtipraf, bet man naw wairaf ſpehka, un atbalsſ atſauzas ne dſilaf, kâ pirmo reis. Tad Andra tehws pats fleeds. Un brihnumſ! Zif tahlu, zif dſili nu atbalsſ gahrſchâ atſtan! Un tad wehl wiſch ſahf dſeedat, kâ tad ſkana aiſ ſkanas dſenas un wihtdamâs wijas un jauzas! Brihnumi man leeli par robotâm eglu galotnêm, no kurâm dascha ſneedsſas pahri par wiſu gahrſchu. Un brihnodamees es jautaju Andra tehwaſ: „Waj ta, Andra tehwaſ, naw baſniza?“ Bet Andra tehws atbild: „Ne, dehlin, ta tif egle.“ Atkal ſkatos uf zitu wiſotni un praſu Andra tehwaſ: „Bet waj ta te naw baſniza?“ Un Andra tehws paſmejas un ſata: „Se, dehlin, naw neweenas baſnizas, te wiſſ ir tif meſchſ, meſchſ ween.“ Bet lai ari wiſſ ir tif meſchſ ween, tomehr man patihf galotnes iſtehlot par baſnizu torneem, iſtehlot wiſu gahrſchu par baſnizu. — Un zif ſawada, zif brihniſchka ſchi plaſchâ baſniza! Se luhdſejeem nekad netruhktu weetas, te wiſur tif ſwehtſ flufums un plaſcha ſwabadiba! Klufa teeſcham ſchi baſniza, dſeedataji jau wiſi gabjuſchi pee duſas, naw ne maſafâ troſchna, ne lehnatâs wehſminas; tif ſlaitee, tumſchſalee torni, wafarblaſmas appluhdinati, ſneedsſas rahmi un ſlaidi gairâ. . . Pahr upi jau ſahf zeltees migla, iſlozijuſees tahdôds pat lihſumôds, kâ pati upe. Leeli taurini, kâ duſas

Габриша.

mefledami, laifchas pa steebreem un grihli. . . Andra tehws jau fakuhriß pee preedes uguni, es palihdsu winam to ufkurtleelaku un fildos pee täs, faut gan naw nemas falti, tad atkal ftatos gahrfschâ. Andra tehws fahf tezinat ifkaptis, es greefchu tezilü, gan ar weenu, gan ar otu rofu, lihds abas apkuhst un fahda no plahwejam nahf mani atfwabinat no fchi darba.

Kad täs padarits, tad fahkam wisi ehst wafarinaß. Apfehshamees wisi ap fpainiti, kurâ strebamais, kâ swejneeki ap eferiku. Andra tehvam, kâ wezafajam darba strahdneekam, teefiba pirmajam zelt faroti eefschâ, pehz wina nahf ziti, täpat pehz wezuma un darba fekmen, bet mahzibâ neufgahjufham un pirmo wafaru plaut fahkufcham Pefsim janahf ar fawu „laiwu“ pafcham pehdejam. It fewifchki Pefsi Andra tehws mahza ehfchanâ, ftingram azim wehrodams Pefsha fmehleenus no fpainifcha, un kur ween kas labojams, rahjams waj mahzams, tur Andra tehws netaupa ne wahrdu, ne pamahzibas. Ja Pefsis eegrufsch fawu fmelteni par dfti, tad Andra tehws tuhlin baras: „Neiffmel wifu beesumu weens patß!“ Ja Pefsis atkal fawu wehribu grib greest wairaf uf fpainifcha wirfejo fahrtu, tad Andra tehws rahjas: „Un kas tad ehdis beesumus?“ Pefsim te jasmel mahziba: nedf pa labu, nedf pa freifu, bet fchfidrumu ar beesumeem wajag tä weenot, ka Andra tehwa aß ar to ir meerâ. Pee jeewetem plahwejam winam wairaf naw fo raht, kâ tif täs, kad fahda drufku pee ehdeena pafmejas. Se Andra tehws tuhlin pamahza: „Neapfmej Deewadahwanas!“ Tad atkal dihda muhfscham nelabojamo Pefsi, kas nupat kâ nokodis waren difchenu maifes kumofu, tä ka Andra tehvam täs tuhlin duras azis un winsch iffauzas: „Uja! muti peedfinis kâ gubeni! kad tif ween, pagans, neaifrijas!“ Pefsis fahf jau kost mafakeem kumofeem, kas wairaf mutes plafchumam pa mehram, bet strehbdams iflaifta dauds no fchfidruma, tä ka Andra tehvam atkal jarahjas: „Saproti, nofmalfti papreefch fawu „laiwu!““ Pefsis tam paklaufa un farote, fawâ zelâ no fpainifcha uf muti gandrihs ne pileena nefaudejuf, eebrauz laimigi oftä — Pefsha mutê. Pefsim fchahdas pamahzibas wehrâ nemot, Andra tehwa aß ftatas uf to dauds maf meerigaka, faut gan winsch no peedfihwojumeem fin, ka mahziba Pefsim pa weenu auf eefschâ, pa otu ahrâ. Tä nu wisi ehd kufu zeesdami, Deewa dahwanai godu dodami; katrs fmel eerastâ fahrtibâ, tif man ween

Wafarinas gahrščas plawā.

Andra tehws dod preeſchrofu un lauj ſmelt newis pehz
 Beſcha, fà man wezuma dehl peenachtos, bet tuhlin pehz
 fewis, zaur fo wiſch man eerahda weefa, zeemina godu.
 Spainiſham tuſſcham metotees, ehdaji trauku godbijigi aſtiahj
 Andra tehwa rokàs, fas to tad ruhvigi iſſmalſta un wahku
 aiſtaifijs, noleef pee malas, un tad fà ehſchanas eefahzejs
 un pabeidſejs, rokas paglaudijs, noſaka: „Paldees, ſchehli-
 gam Deewam!“ Wakarinas paehduſchi, wiſi taiſas pee
 meera, jo rihtu jau preeſch faules wajag buht plawâ. Gule-
 ſchanai Andra tehws iſnem nõ wahgeem maiſinu un eerahda
 man weetu gar uguns puſi, patſ gul ahrmalâ, lai man
 buhtu ſiltaf.

Bet man azis wehl arweenu ſtahw uf gahrſchas galot-
 nem, no furàm reetuma kwehla jau noſudufi. tà fa tàs tagad
 tumſchas, gandrih melnas ſteepjas gaiſâ. Zitadi wiſſ klufu,
 tik ween odi ſihtdami un dihtdami dſeed man ap auſim un
 nahſim. . . Un tad ap azim man ſahf tihtees fà migla, man
 ſcheetas, it fà es kriſtu no augſta torna ſemê, leelàs bailès,
 fa neſaſitos, patſ pee tam zeeſdams ſahpes aiſ wehja, fas
 man krihtot ſchwingsd ap auſim. Behdigi taf laimigi nonahku
 ſemê un te redſu, fa upes lihzi pukes ſahf augt aiſween
 augſtakas, tàs augdamas aug arween ſtraujaf, diſchenaf un
 ſeedeem klanas fà leeleem bikereem, beidsot tàs iſauguſchas
 weenâ garumâ ar gahrſchas ſokeem un nu plahtas ſawàm
 miſſigi platàm lapàm, un ſahſti tam wareni, fà ſoku widuſchi.
 Tad leefas, it fà ſaule iſleetu ſawu gaiſmu pahr ſcho brih-
 niſchko puku meſchu. . . es atmetu azis, — ſaule jau ſilta
 man ſpihd azis, un Andra tehws man ſtahw lihdsàs, iſkapti
 rokâ, un praſa: „Nu, dehlin, waj buhſi labi iſgulejees?
 Mehs jau labi iſplahwuſchees.“ Bet es neſpehju atbildet
 uf wina jautajuma, tik praſu winam, brihniſchfâ ſapna pahr-
 nemts: „Bet fur tad pukes, Andra tehw?“ „Pukes ſemê!“
 Andra tehws man atbild, rahdidams uf noplauto upes
 lihſumu. No mana ſapna wiſch nefa neſinaja.

Tas teeſcham bija brihniſchks ſapnis un netil ſapnis
 ween, bet ari ihſteniba. Man ſcheet, fa ſapnis ar ihſtenibu
 ſche tà bija ſaweenojees, fà to ſchirtu nekad newareju eedo-
 matees, tee abi bija kopâ jautâ, ſmarſchiga paſaka. Zeekreis
 ſcha pirmâ gahrſchas eeſpaيدا atminos, teekreis juhtu to
 paſchu brihniſchko paſaku ſmarſchu, kuras tagad nefur wairſ
 nemanu, lai ari ſtatitos tai paſchâ weetâ uf to paſchu
 gahrſchu. Wiſur tik redſu tagad fokus un atkal fokus, bet

zita nefa. Un ſchi peedſihwotà, jaukà paſafa! — Ta tifai paſafa. . . .

Wehlaſ no gahrſchas pee ſawa ganamà pulka pahrnah-
fuſſam, man daudſ bija ko ſapnot no ta, ko redſejis. Rahd-
reiſ, famehr mani ganamee ehda waj raka papuwê, eſ patſ
rudſu-malâ uſ eſſhinaſ, uſ kruhtim noguleeſ, ſkatiſoſ kup-
lajâ rudſu druwâ, kaſ jau patlaban bija ſalbreedâ. Pаметu
gan ari kaſhdu aſi uſ zuhkaſ, bet tad atkal ſtatoſ ſlaikajoſ
rudſu ſteebroſ. Man ſchkeet, ka tee ſteepjaſ un breeſt
augumâ, famehr peeaug par gahrſchas kofeem un ſahle no
apafſchas ir tâſ lihtſcha pukeſ, kaſ tâ pat ſchaujaſ garumâ,
lai aiſſneegtu weenu mehru ar meſcha kofeem. Bet tad
dſirdu kaſhdu nahkaſ, jo ſeme dimd no ſoleem, un domaju:
taſ buhſ Andra tehwaſ, kam gribu jautat: „Kur tad pukeſ?“
Somehr peenahzeiſ mani iſbeedê ar zitu jautajumu: „Wuifa,
kur tew zuhkaſ?“ Uziſ atplehtiſ eeraugu, ka taſ ir kai-
miſſch Puhze. Gan gribu aiſbildinateeſ, ka „wiſaſ jau
tepat ir,“ bet ko tur wairſ lihdſ wahrdi, ko runa? Redſu,
ka daglajai ir mutê weſela bunte linu, ko ta rahda kâ leezi-
baſſihmi, mani apfuhdſedama. Veegteeſ te par welti. Meh-
ginu luhgteeſ, bet Puhze tâ noſſkaiteeſ, ka ne dſirdet negrib
no peedoſchanaſ. Wiſi mani miſlee wahrdi Puhzeſ zeeto
ſirdi neſpehji eefuſtinat, jau pahrdomaju, ziſ breeſmiga leeta
gan ir, kriſt Puhzeſ nagôſ, kad uſreiſ nahk glahbejſ —
— Andra tehwaſ. Tam iſdodaſ taſ, ko eſ tureju par nee-
ſpehjamu: pahrrunat Puhzi, lai atlaiſch ſawaſ bardſibaſ
upuri — mani — walâ. Puhze teeſſcham: ſchoreiſ mani
paſlaiſch brihwu, bet neaiſmirſt peeſodinat: „Otrreiſ lai Deewaſ
tewi ſarga!“ Ar to Puhze man lika ſapraſt, ka no wina
lai tad wairſ taupiſchanaſ negaidu. Un tee wahrdi wiſ
nebija jofi. Kaſ Puhzeſ neſaderibu ſaiminu ſtarpâ, wina
ahtrâſ duſmaſ un ſkopumu paſina, tam par to nebija ko
ſchaubiteeſ. War domat, ar kaſhdu pateiztibu eſ Andra
tehwaſ uſſkatiſu, ka taſ mani iſrahwiſ no ſchi puhka nageem.
Schis atgadijumſ ar Puhzi mani jo zeeſſchaf ſaiſtija pee
Andra tehwaſ: eſ winaſ tureju it kâ par ſawaſ dſihwibaſ
glahbeju. Bet daglâ, kurâ toreiſ waj patſ launaiſ bija
eefreſhjiſ, tagad nahza warigi ſtiprâ juhgâ. Wiſuſ winaſ
turpmakoſ ſokuſ uſluhkoju loti neuſtizigâm azim, un kur
ween no teem wareja manit wiltibu waj nepaſklaufibu, tur
atmaſſa tai nahza tuhlin uſ pehdâm. Jo deeſin kâ man tad
buhthu weiſzeeſ, ja Andra tehwaſ nebuhtu nahziſ, kâ laimeſ

Andra tehws nomeerina Puhzi.

šaukts... tad Puhze mani... Atminotees šchi šawa wišai nepaflaušigà ganamà pulka, šuram ar wišem leelajeem un masajeem bija pàwišam diwpadšmit galwu, tà ša šatru šchi pulka ložekli it labi waretu šaukt par weenu „diwpadšmitneeku“, waru ari it labi šaprast un nošfahrst, žik dauds puhlika, raišchu un erreštibu ir kreetnam walšis wezakajam ar stuhrgašwigu, mulšigu weetneekpulkū, kaš žita neša nesin šà ruht, blaustitees, kurnet un walsti wairaf poštīt, nekà gažadat par winas labumu.

Bet te nu es šahstu wairaf par šewi, šà par Andra tehwu, biju gandrišš ašmiršis, ša esmu patš tit šahštītajš un Andra tehws taš, par šo jastahsta.

Kadehl Andra tehwu šauž par Andra tehwu? Šaukt winu waretu tit pat labi ari par Žehtšcha tehwu, jo winam bija diwi dehli, Andrejš un Žehtkabs. Bet kad nu wezakais bija Andrejš, tad ari pašchu tehwu no ta bij eesaukušchi par Andra tehwu. Dehli Andra tehvam jau toreis bija abi pee- augušcho šahrtà... Andrim, šahštija, ešot jau ap gadu diw-

desmit, jaunafajam, — Jehzim, pahri par septiapadsmit. Protama leeta, ka peeauguschi buhdami tee wairs newareja dsihwot pee tehwa, bet bija jau paschi par sewi pee ziteem.

Andrejs gan no auguma isskatijās weseļs un brangš, gandrihš jau tukšs, bet garā plahnprahīgš. Runadams tas stipri stomijās, un jo wairaf tad, kad bija dusmās waj bailēs. Lai gan lozeklōs un wišā augumā isskatijās spehzigš, no ka waretu zeret, ka tas buhš stiprs pee darba, tomehr spehka winam bija mas, ko jau pat no wina paglehwās gaitas wareja noskahrst. Darba strahdneeka nekahda stiprā no wina neisnahza, protama leeta, ka ari nekahda leelā algas neh-maja. Deramdeenā winam nebija dauds deretaju, Andra tehws wareja buht meerā, kad to waj nu par wafaras, waj gada-puisti pee radeem bija isdewis. Reti kad kahds no swe-scheem winu nodereja. Tā tad mas preeka bija no Andreja.

Wehl masaf preeka Andra tehvam bija no Jehkaba. Tam gan bija weseļa šapraschana, bet kahjas bij leinas, un turklaht wehl tam lahgeem usnahza krihtamā waina, kaut gan ne wisai beeschi. Leino kahju dehl Jehzis semes darbam nepawisam nedereja, tadehl neatlika zita padoma, tā mahzit par šrodeli, kaut gan deesgan gruhti gahja šadabut meisteri, jo neweens negribeja „tahda nabaga“ nemt amatā. Beidsot taf isdewās peerunat „westes šrodeli“ Waski (par „westes šrodeli“ to tadehl bija eesaukuschi, ka Waskim pirm-mais darbs us šawu roku eesahkusam, bija gadijees westi schuht, un schi weste tā bija nobojajusees, ka pašam meisteram palika us wiseem laikeem „westes šrodela“ wahrds), un schis tad Jehzi par masu peemaku pirmōs gadōs peenehma, jo „westes šrodels“ strahdaja wairaf walsis semakām schkirām, nekā pašcheem leelmaneem; bet par to ari „westes šrodels“ bija dauds lehtaks. XXX

Sahdi bija Andra tehwa dehli. Jafaka, zeribas no teem bija mas.

Reis deenwidū aishgahjām ar Andra tehwu us naminu, fur Andra tehws gribeja pulweri dedsinat, jo winsch nekad nepihpeja ar spitschkām, bet weenad waj nu ar daglu (isfraudsetu behrsa peepi) waj ari ar pulweri. Se nu naw jadomā, ka Andra tehws taišija tahdu pulweri, preeksch ka papreeksch wajag waldibas atlauschanas, ne, Andra tehws šawu pulweri taišija no nahtnām lupatām, furām tad nelahwa wis isgailēt, bet nosmazeja tās ihstā laikā ar kahdu galdinu waj

dehliti. Saprotams, ka es ari gribeju klast buht un redset, fa Andra tehws dedfina pulweri. Andra tehws, paschulait fa skalinu panehmis, sahka dedfinaf sawu pulweri, kad es tam eewaizajos :

Andra tehws dedfina pulweri.

„Andra tehw, par fo tu nepihpe ar spitschkam?“

„Spitschkas maksà naudu, un pulwers, luht, par walti.“

„Bet krams un schkiltawas ar' maksà naudu.“

Ras tad kramu pirk? schkiltawas tif... un kad tàs reis eegahdatas, tad naudas naw jaisdod ne grascha.“

„Bet kad winas tew iskriht?“

„Jaglabà, un ja ar' iskriht, tad kalejs lehti pataisa jaunas.“

„Bet kad tew Andris pulka lona pelnitu, tad gan tu laikam pirktu spitschkas?“

„Kas nu winam, dehlin, dos pulka nopelnit, labi, ka few nopelni maiši un drehbes...“

„Bet kad Andram buhtu Jehtscha galwa (es jau biju dsirdejis beeschi ween smahdejam Andra „galwu“), tad gan winsch laikam pulka naudas pelnitu?“

„Deews to sin, dehlin, bet kur tad lai Jehzis eetu bes galwas un kahjam?“

„Ja...“ es redseju, ka mana gudriba nebij wis tahlu sneegusi, tadehl nesinaju, ko atbildet...“

„Labak, dehlin, lai ir tapat, ka jau Deewinsch nolizis, ko tur paschi waram isgudrot...“

„Bet kas tad tew wezumâ dos maiši?“

„Gan Deews palihdses... wehl jau man bagati radi: tschetri brahlu dehli ween jau paschi par fainneekem, pawisam manos rados kahdu desmit fainneeku. Un Andris jau wairak pee radeem ween nodsihwojis...“

„Tad nu gan...“ es noteizu.

Bet Andra tehws nu wairs nerunaja ne wahrda, tif klusu zeesdams nehma atdsifuscho pulweri un bahsa to radsinâ, un tif pat klusu eeschkihlis uguni un eepihpejis, isgahja no namina.

Wehl tagad man Andra tehwa firds jaapbrihno, kas par tif dauds gruhumu pasaulê nemas nesuhdsesjâs, bet wifu to nesa ar pazeetibu. Ubi dehli taf nebija wairak nefas, ka tif nabagi. Pahrdomajot par dehlu, ka ari par paschu nahkotni wezumâ, newareja paredset dauds laba. Andris gan wehl ka nebuht wilkâs pats ar fewi, bet Jehzim jau bes runas bija jadod apgehrbs un jamaksâ amata nauda Wasfim, „westes skrodelim“. Jhstenais pelnitajs bija weenigi pats Andra tehws. Tagad gan wehl darba wihrs bija pats labais, bet zil ilgi tad ta wareja buht? Wezumâ taf gadu no gada nahza tuwak. Andra mahte ari newareja eet pee fainneeka darba, jo kur tschetreem zilwekeem jagahdâ par apgehrbu, tur pastahwigi newar buht pee lauka darba, labi, ja pa wisleelako darba laiku tai atlika walas eet par algadsi, par deenas strahdneezi.

Nebija weeglas deenas Andra tehwan. Somehr fuhdsfetees waj schehlotees Andra tehws nefad neschehlojâs. Nefad nedfirdeju wina fakam: wai, zil man gruhiti! Urweenu winsch rahdijâs jautrs, un skumjas tif winam no ta wareja pasiht, ka winsch runâ apklusa, tapat ka toreis naminâ, kad tam aisnehmû par dehleem un wezumu.

Tif ween Andra mahtei, fà feeweetei, firdi nestàs beh-
das ispluhda daschreis wahrdòs, bet tad ari tikai pret tuwu
stahwofcheem, nefad pret swescheem. Ubi wini nesa scho
gruhtumu gandrihs ar weenadu pazeetibu, it fà tahdi, kas
paschi pee sawa listena wainigi un kam pascha waina ais-
leeds par tahdu gruhtumu schehlotees. Bet waj tad wini
bija wainigi?...

Tahdu Andra mahtes schelofchanos man reis isdewàs
noslaufitees. Biju paschulait lopus sadfinis pusdeenà (ar
laifu taf man bija isdewees, nahft wairaf zeenità kahrtà)
un gribeju pa eeradumam eet us pagrabaugschinu, paraudsit,
waj warbuht Andra tehwa tur naw, kad isdsirdu, fa Andra
mahtei bija atnahkufi weeschina. Tadehl neusdrofchinajos
tuhlin eet eefschà, bet palifu ahrpusê gaidot. Aisdurwê stah-
wedams, dsirdu Andra mahti stahstam:

„Un fà nu nahf Leeldeen projam no Upmaleem — tu
jau fini, Upmalis patš manam Behterim (Andra tehwu
fauza frustamà wahrdà par Behteri un uswahrdà par Awo-
tinu) wezafà brahla dehls, — mums jau ari ar Behteri
Upmalòs wehl kafsas bija — un fà nu mans Jehzis nahf
Leeldeen projam, tà Upmalene pati eesauz scho wehl flehti
un eeber kuliti pilnu bihdelmiltu — Upmaleem jau waren
skaishti kweeschchi aug — peeber to kuliti pilnu — un saka, lai
nu aifnesot to kuliti mahtei...“

„Nu ja, mihlà, baltà, tad tew tos miltus...“ weeschina
runaja starpà.

„Man to kuliti, lai, saf, man ar teefot kahdreif kufula
fo iszept — lai nu schis atnesot...“

„Taws Jehzis, waj, mihlà, baltà?“... weeschina leela-
kas skaidribas labad atkal eewaijazàs.

„Mans Jehzis, fà tad!“ Andra mahte neaismirsa
us tif swariga jautajuma atbildet, tad stahstija atkal tahlaf:

„Tà nu schis ar' nosaka paldees, atsaka wiseem „ar
Deewu“ un nahf ar' projam us mahju...“

„Waj taws Jehzis, waj, mihlà, baltà?“...

„Mans, fà tad! Un nu nahfdams nenahf wis apfahrt
pa leelzefu, bet grib eet taisni par Duhkstu-purwa asti un
tad zauri Meschbehrseem...“

„Waj taws Jehzis, waj?“ weeschina atkal eewaijazàs,
schoreif nolaisdama tif „mihlà, baltà“.

„Mans Jehzis, fà tad! Tu jau fini, kahds winsch ar
tàm kahjàm. Uk, Rungs! nabagi, jafaka, abi diwi. Ro gan

eefahffim, kad pašchu rofaš wairš nespehš kufstet, ne pelniit? Tad jau jaeet nabagu=mahjâ...“ Andra mahtei balfš tã fã aifrahwãš.

„Bet jumš taf bagati radi, mihlã, baltã...“

„Radi nu gan, jařaka, naw tuffchee. Tapat, luht, fã Upmalene, eedod manam Jehzim toš miltuš...“

„Waj tawam Jehzim, waj, mihlã, baltã?“

Weeřchina atkal uřnehma řawu wezo dfeefmu.

„Manam, fã tad! Un tã nu řchiš nahř taiřni pahr Duhřtu purwa ařti: pahrlaipoteeš nu tur gan war, un pahr=laipojeeš buhtu ari manš Jehziš...“

„Waj tawš Jehziš, waj, mihlã, baltã?“

„Manš, fã tad! Bet fã nu lihđř puřei aiflaiipojeeš, tã jau, tu gan řini, fã winam ta pati řrihtamã waina, lai nu ne beeřchi, bet taf lahgeem...“

„Waj tawam Jehzim?“

„Manam, fã tad! Un fã nu tiziš ap pašchu widu, fur duhřřiš wiřřtaignaka, tã uřnahř ta pati waina un Jehziš eeriht... duhřři.“ (Andra mahtei aif raudãm gruhti nahžãš runat).

„Waj duhřři, mihlã, baltã?“

Andra mahte tuhlin weeřchinai neřpehja atbildet, tad no jauna řanehmufeš, řahka atkal řtařtit:

„Eeriht pařchã duhřři, un tur nu wahrtaš, řamehr waina pahreet. Uř Deewin, Deewin! Tur řwehtdeenãš drehbeš, tur wiři milti!... Wiřř weenãš duhnãš!... Uř nahř mahjã fã beedeřřiš, gihmiš un rofaš wiřř ar weendam duhnãm. Peemirziš fã purwš!... Rur nu drehbeš, fur milti?...“

„Gan nu drehbi tihri, gan mařgã, bet waj ta wairš tařda, řahda biřuři? Lai nu gan to miltu wehl tiř řchehl nebuhtu, bet řřahde jau ari par teem!... Rur tu gan wari panemt, kad naw? Un waj nu mums řahda pilniba? Raujameeš tiř tãpat ar řawu truřřumu. (Un Andra mahte jo řiipraři řahka raudat)... Labi, fã patš wehl dřiřwš at=nahža mahjã, turpat duhřři jau wareja nořmařt... Deewa laime wehl...“

Eš domaju, fã weeřchina atkal prařiš: „waj tawš Jehziš, waj, mihlã, baltã?“ Bet řchoreiř ta jautajuma ne=đřirdeju, laiřkam tadehl, fã weeřchinai Andra mahteš behdaš řehřãš tuwu pee řirđř, jo đřirdeju, fã ari řchi řahka lihđř řchnufftet.

Ulymeerinajuschàs, sahka atkal runatees, bet nu tshufstedomas, tà ka nefa newareju sadfirdet. Domadamas, ka Andra mahte mani pamanijusi un nu negrib, ka es winas farunà ar weeschinu klaufos, — es pats aifgahju projam no augshinas. Weeschinu paschu redset man ari nebija nekahdas sinkahribas, jo to jau no walodas pasinu, ta bija „mihlà baltà“ mahte.

Par „mihlo balto“ ta bija tadehl eesaukta, ka runadama, ihpaschi ar seweetem, ta nekad newareja istift bes sawa „mihlà, baltà“ un bes sawas muhschigàs waizaschanas, otra stahstischanà klaufotees. Schi bija Andra mahtei atahla radineeze un retumis ari atnahza Andra mahti apzeemot. Tadehl wina man nebija nekahda sweschà.

Otra tahda reise, fur dsirdeju Andra mahti par sawu nelaimi ar behrneem schehlojamees, bija seemà. Nefin tà biju reis apfaldejees, un tadehl man us kahdam deenàm galwas un kruhshu sahpuju dehl bija jaleen gultà. Un gulta man stahweja tai paschà istabà, fur Andra tehwan ar Andra mahti. Se nu gadijàs, ka Andra mahtei atkal weeschina atnahza, bet schoreis dauds tuwaka, nekà „mihlà baltà“ mahte, — schi bij Andra-mahtes mahtes mahsa. Mahst wina nahza ihsti beeschi pee Andra mahtes un atnesa tai waj nu zimdus, waj sekes, fo bija palihdsejusi mahsas meitai noadit, waj ari kahdreis sawehrptas linu un pakulu dsijas.

Andra mahte ar sawu frustmahti — domadamas, ka es warbuht aismidsis, waj ari flims buhdams nemas neklausichos wiku farunà, warbuht ari pahrlidamas, ka no manis naw nefa fo slehpt — sahka pahrrunat sawu un radu dsihwi.

„Baldees nu tew, frustmaht, ka manis dehl tif dauds ar wehrpeenu puhlejusees,“ Andra mahte eesahka.

„No nu, frustmeit, waj nu tew ar naw deesgan frusta, deesgan behdu, — zil reischu neefnu par tewi gan nopuh-tusees, gan noraudajusees!... Waj nu tew weeglà deena?... Wehl nu, sak, gan tapat welkatees, bet waj tad labu galu wari paredset?.. Ak, frustis, ak frustis!..“

„Waj tad nu labais gals, frustmaht!.. Tapat tà schoruden pat ar Andri. Noderejàm pee Wasaraudscha par gada puiši, bet kas tad bija ap Mikeleem? Utdsina mahjà pascheem us kasla, lai ari pats Wasaraudsis Pehterim brahlahdehls. Saka, saplehshis no dsirnawàm braukdams wahgus,

isputinajis miltu wesumu. Wasaraudsis leek wisu Andra wainâ, Andris atkal saka sirga wainu — eedewuschi to paschu jauno bruhno . . .“

„Tâ nu ir, frustmeit. Waj nu Wasaraudschôs nesin, kahds Andris ir? Dod wehl tahdu sirgu, kuru pat stipram gruhiti walddit . . . Un kad noteek nelaimé, tad dsen projam.“

„Nu, kur tad lai mehš winu leekam? Waj tad esam kahdi bagatee? Al Deewin, weens pats pelnitajs, tif dauds kopschanas, tif dauds gehrbšchanas . . . Lai nu barojam kâ putnu. Ulf truhkuma waj janositas . . . Gan isgahjos pati, gan isgahjâs pats Pehteris, lai jel Wasaraudsis nemtu Andri atpakal, — isluhdsamees tifu tifdauds, es wehl israudajos, — bet kâ nenem, tâ nenem. Saka, lai ismaksajot schim skahdi par sâlaustem wahgeem un isputinateem milteem, tad patureshot.“

„Kur nu juhs to lai nemeet?“ frustmahte runaja widû, jumš jau labi, kad wehl naw jaet no pagasta maises luhgt.“

„Al, Deewin! Kur nu mehš lai naudu nemam? jamakâ par Jehzi, jamakâ schur, tur . . . nesin, kur buhtu rubli nehmis, kâ taupijis, — un kur tad nemtu wehl Wasaraudsim skahdi ko maksat! . . . Bija, pag, waj diwudesmitpeezi, waj trihsdesmit . . . ja, trihsdesmit rublu. Jafaka, turpat wis Pehtera ions . . . Runajam, lai patura Andri zitu gad', kad par puzlona, bet Wasaraudsis tif saka: projam, projam! Nesin kahdas skahdes wehl schim newarot padarit. Labi, ka wehl schis, kâ Pehtera brahla=dehls, ismaksajot Andrim wasaras daku un nepaturot tâs par wahgeem un milteem. Neka, janem ween pee pascheem . . .“

„Al, frustmeitin, ko nu war darit! . . . Skahde jau nu gan bijusi leela, bet kam tad tahdam dod tahdu sirgu . . . Waj tad nesinams, kahds Andris ir? . . .“

„Waj nu, frustmaht, nesinams? . . . Paschi jau ar lihds wainigi. Nu, kur tad mehš scho buhtu par seemu isbarojuschi? tad nu wehl ar leelam luhgschanam, ar asarâm Klawkalni pekehma — tur jau nu pa otram lahgam. Teem, kâ ta pati gahršcha tuwumâ, nu, tad pee malfas jahgeschanas . . .“

„Paldees Deewinam, ka teem wehl bija radu firds . . .“

„Jafaka gan, paldees Deewam, frustmaht . . . Radi nu mums gan ir, lai nu tos saka bagatus, waj kahduš, bet waj nu wiseem ar' ir radu firds, kâ tam pascham Wasaraudsim? . . .“

Ziti jau nu gan wehl tàpat palihds, fur war, bet waj nu uf radeem ween fstatisees?“

„Sawß Pehteriß gan toß raduß leeli.“

„Leeli jau par dauds, frustmaht. Nefin fà buhtu flawejiß, fad fahds no radeem tàpat fo ir atmetiß... Wehl nu gan radi nem ir to paßchu Andri pretim, bet fà tad abeem ees, fad muhfu azis buhß zeeti, — fà ees wehl paßcheem, fad buhjim nefpehfà?!..“

Un Andra mahte eefahfa stipri raudat un frustmahte tai lihdß, aplikufi rofu Andra mahte ap falku un flauzidama aßaraß frustmeital no azim.

„Neraudi, frustmeit, neraudi? Waj tew nu weenai paßaulè gruhumß? Katram tàpat fawß frustß!“

„Lai nu weenai ne, bet fad tif labafu galu waretu paredset... Rà ar to paßchu Andri. Atnahziß, atdfihtß no Waßaraudscheem, fahfta, fa lahga nedewufchi ehft, to darbu ween efot dfinufchi, — tad pehrn pee Upmaleem efot dotß labafß ehdeenß un labaf ar' paßchu efot turejußchi. Un japaßmejaß fklaidri wehl — fahfta, fa wehderß fchim tàß paßchaß ehfchanaß dehl efot dauds eekritiß, nomehrijiß no fiffnaß ap widuzi: Upmalòß ta tiffko metufeeß kopà, bet Waßaraudschòß par diwi fprahdfes zaurumi widuziß atkriteeß atpafal. Uf, Deewin, fà ar to paßchu prahtinu ir!.. Domajàm, augß leelafß, — augß ari fapraßchana fflaht, — bet no ta neredfi neka, leekafß wairaf fuhdot, nekà fflahtnahlot. Ugrat tif aplam wehl nemaß nerunaja... Turpat Waßaraudschòß — waj nu tafß labi? — fabeedejußchi, fa fcho fadaufito wahgu un miltu dehl eeliffchot zeetumà, fa aiffstelleschot pee fahrtß, atnahziß nu negul ne meega, lez ap pußnakti no meega augfcham, fleedß fà bef prahta, fa nupat fcho ferot, — kamehr tad ar leelu, ar leelu apmeerinajàm, nu, tad wairß gan nebijaß...“

„No nu, frustmeit, zeet' ween,“ wezite meerinaja Andra mahti. „Warbuht, fa Jehziß eemahzifeeß amatà, warèß patß fawu galwu turet...“

„Lai nu Deewinßch dotu, frustmaht! Bet man gan mafa zeriba. Waj nu Waßkim fahds lahga amatß? Labeefkrodeli neweeß negribeja nemt, tad fchiß wehl peenehma. Un tad aif tàß paßchaß naudaß, faß wehl fflahtjamafß, neleef nemaß meera, — leen ween fà meegß wirfù...“

Jamatsà nu ir, bet waj nu tuhlin us reises wari pakert?...
So sin Deews, tadehl mums weeneem tikdauds behdu jais-
redfas?!"

„Deews to sin, krusmeit! Warbuht, ka tadehl, ka tif
tuwi radi prezejatees?.. Nesin, waj mahzitajs zitadi buhtu
palahwis, ja tas patš wezà Upmala brahliš nebuhtu bijis
pehrminderòs?.. Gan jau wisi jums isleedsàs, bet juhs
jau neweena neklausjât... Peteris jau teiza, lai tad rada
neweena nepaleektot, bet atlaistees ne... Ziti atkal šaka
tadehl, ka tew, krusmeit, dusmiga firds...“

Andra mahte neatbildeja neka. Krustmahte wehl war-
buht ko wairaf buhtu runajusi, bet Bekša mahte eenahza
no laufa eesčhà pee ratina un tà schis walodas issuka.

Tàs bija tàs diwas reises, kur Andra mahti dsirdeju
par šawu listeni gauschamees. Zitadi ari wina nelika manit,
kahda nasta teem abeem us firds. Ja kahda pasihstamà waj
faimineene eescheljošs: „Wai! Andra maht, zif tew gruh-
tuma ar dehleem!“ tad Andra mahte ikreis zeeti, gandrihs
weenaldsigi mehdsa atbildet: „Nu, ko tur darit? Wifs
Deewa listš!“ Ar to tad ari tahlakam šarunam par scho
lectu bija galš.

✧ Bet nu kahdus wahrduš par Andra mahti un Andra
tehwu pašču!

No Andra mahtes krusmahtes jau dabuju dsirdet, ka Andra
tehws ar mahti ša tuwi radi prezejuschees un ka Andra
mahtei dusmiga firds. Winas dusmigo firdi es daudsfreis
dabuju redset, ihpašchi winas dusmigàs azis, no kuram tad
metàs bail. Dsirdeju runajam, ka tai esot azis ša raudawai
— Andra mahtei ari bija gandrihs šarkani-bruhnas azis —
un schis azis esot nenowehligas, šaudigas. Bet lai nu
laudis Andra mahti teiza dusmigu, tomehr ar Andra tehwu
nedsirdeju winas nefad baramees. Ja, reis tifai! Un, luht,
tadehl: Puhzes šuns, kas nebija masat kildigs un plehsigs
par šawu šaimneeku, bija šakodis Andra mahtes šiwenu, tà
ka newareja šinat, waj tas wehl buhs dsihwotajs. Šeh-
labàs weenigà šiwena dehl Andra mahta nesinaja ko darit.
Ša škubinaja, lai Andra tehws ejot no Puhzes prasit at-
lihdsibas. Šo Andra tehws gan ari darija, bet Puhze ne-
gribeja no atlihdsibas ne šinat: ja gribot ko dabut, lai
šuhdsot pee teefas. Andra mahte nu paštahweja, lai tuhlin
ar usdodot Puhzi pee teefas. Bet Andra tehws wilzinajàs,
teikdams, ka esot papreešč janogaida, kas šin, warbuht

fiwens atweseloschotees, un fursch tad ar Puhzi gribot eefahft? Tad es ar' redseju Andra mahtes raudamas azis, tik dusmigi launas, un dsirdeju balsi tik ahrprahthigi-niknu, ka bail bija winu usskatot. Aliffmakusi ta kleeDSA us Andra tehwa: „Tu, tu! Tu lausees, lai otrs tew freklu nowell no muguras!... Pliks skreesi pa pasauli!... Lai tik nem ween, tew jau selta kalni!... Lai kuhz, lai speesch tewi!..

Pats tu lej asins sweedrus, par welti... preeksch otra! Lai tewi min kahjam... tu nepihksti!...“ Andra mahtei balsi bija tahds niknumS, un wahrDOS atfkaneja tahdas dwehseles mokas, tahds aiskaitinajums, tahds apspeesta zilwela skarbums — ka wisa winas gruhtuma nomahktà firds pahrluhda, newis kà skaidrs strautinsch, bet kà pawasari schmahzoshà gahrschas upe, gahsdamàs pahr feekstàm un krahzèm, sawilnota, sawukusi, barga, wisu, kas zelà, isahrdit gribedama...

Zitadi pret Andra tehwu wina bija klusa, mehrenti zeeta, — schi reise bij weenigà, fur winu tahdu pret wihru redseju, — bet pret swescheem, kas ween winai kaut ko pahri darija, wina rahdijàs skarba, barga; — schai sinà pawisam otrada par sawu wihru, kas, to paschu nastu nesdamS, bija lehns un panesigs pret ziteem.

Wehlat tik, gaddS nahzis, Andra mahtes dabu wareju wairak isprast. Tad dabuju ari skaidraku sinu par Andra tehwa un Andra mahtes prezeschanos.

Andra tehws bija schimneeku ziltS atsaris. Awotinu sakne jau sendeenàm dsihwoja UpmalOS. Turpat ari Andra-tehwa tehws jau klausibas laikOS bija par schimneeku. Schim bija trihs dehli, no kureem Andra tehws, Pehteris, bija tas jaunakais. Wezais Upmalis bija wihrs, kam tolaik bija swars muischà un pagastà. Tadehl wina wahrdi ari nebija turami par tufschu leelibu, kad tas teiza, ka luhkoschot wifus trihs dehlus eegreest walsti par schimneekeem. Wezakajam, Andrim, peekrita Upmali, — widejam, Senim, jau bija zeemS saluhkots, tee bija Wasaraudschi, tik ween Pehteris, kà jaunakais, bija tufschà.

Bet tehws bija folijees, ka ari Pehtera neatstahschot bes zeema, luhkoschot tik, kà waredamS. Scho folijumos tehws ar gan laikam buhtu isdarijis, ja tik ween Pehtera prezeschanàs nebuhtu gadijusees starpà. Upmakeem bija tuweji radi, kas dsihwoja SilgailOS par kalpeem. See bija Andra tehwan mahtes radi Eschini. Tomehr kaut gan bija tuweji radi,

Upmaleem un Eschineem bij eesafnujees eenaidš. Echis jau pastahwoſchais radu eenaidš palika zaur to jo leelaks, ka Upmala Pehteris bij usdomajis Eschina Ilfi prezet. Wezaiš Upmalis ais duſmàm nesinaja ko darit, kad Pehteris no ſawa nodoma negribeja atlaistees. Gan tehws pahmeta dehlam tuwejo radu buhſchanu, jo Pehteris ſtahweja otrà un Ilſe treſchà augumà, gan Eschinu kalpu fahrtu, gan wezo eenaidu, bet Pehteris negribeja no zitadàm domàm ne dſirdet. Nu tehws no zeema luhkoſchanaš Pehterim pawiſam atſtahjàš, teitdamees to pat no mahjaš iſdſiht, ja dariſchot pehz ſawa, ne pehz ſchi prahta. Ramehr ſchi azis plataš, tiſàm tahdaš domas lai metot pee malaš. Bet leeta greeſàs zaur to pawiſam zitàs ſleedès, kad Pehtera tehws, wezaiš Upmalis, nomira. No wezakeem nu neweena leedſeja wairs nebija, jo Eschini no ſawas puſeš tam nepretojàš, un mahte Pehterim jau preeſch tehwa bija miruſi. Gan brahli un tehwa radi no ſaimneekeem iſleedſàs, bet bija paredſamaš, ka Pehteris arween ſawu nodomu iſwedis galà. Bet nu uſkrita jauna liſta. Pehterim no zeema nebija wairs ko domat, bija deeſgan ko behdatees, kà lai tiktu walà „no ſaldateem“. Behgt toreis nebija nekahda ſweſcha leeta. Uri Andra tehws kopà ar Silgailòš dſihwojoſcho Matweju, uſwahrda Grumbu, ſchahda wiſſe mehginaja glahbtees, kamehr keramais laikš pahreet; bet ne weenam, ne otram neiſdewàs. Ubuš nokehra. Matweju, kà kalpa puiſi, nodewa, bet Andra tehws iſglahbàs, iſghadadamaš par tehwa mantas dalu, kaš tam nahzàs no Upmaleem, ſew weetneeku. Beſ tehwa mantas palizis, Andra tehws nekad wairs newareja zeret, nahkt pee zeema. Bija japaleet par kalpu, Ilfi nu taš apprezeja, lai gan daudſi teiza, ka mahzitajš to tiſ tuweem radeem neatlauſchot. Bet kad nu tomehr bija atlahwiš, tad wiſi teiza, ka taš wezà Upmala brahla, Andra-tehwa tehwa-brahla darbš, kaš toreis bijis pehrminderòš. Redſedami, ka Andra tehws taſ ſawu nodomu iſdarijiš, Awotinu zilts peederigeo apmeerinajàs, faut gan Ilſei ilgaku laiku bija jaſajuht, ka ta ſemaka dſinumuma. Tahda radu lepniba un nemihleſtiba pret Andra mahti ſazehla winas ſirdi ruhgtumu. Wina ſajuta, ka ta no wihra radeem atſtahta, ka ta wineem ſweſchineeze. Ar laiku ſchiš ruhgtumaš gan maſinajàs, bet nu peenahza jaunaš klah. Redſot, ka behrni tai abi gaudeni, Andra mahte zehlaš ruhgtumaš ari pret liſteni, ruhgtumaš pret wiſàm mahtem, kaš laimigakaš kà wina, beidsot ruhgtumaš pret wiſeem teem,

268-894

fam deenifchkaš maisēs dehl nebija jalej tif fuhri fweedri nebija jadsihwo weenās raisēs, weenās puhlēš, kà winai.

To apdomajot, man bija ņaprotamš, ka dehl Andra mahtei ņchis ņirdi neņtais ruhgtums iņwira wahrdōš, ja ka hds turigakš, waj no winas par laimigaku turetš, aiņkakra winas ņirdi waj nu ar wahrdeem, waj pahridarijumeem. Tadehl man bija ņaprotamš, ka pehz laudiš Andra mahti teiza meitā bijuņchu daudš mihligaku, ņatizigaku, nekā ņeewā.

Bet pawisam ņawadaf bija ar Andra tehwu. Ne winsch furneja, ne ņchehlojās par ņawu liņteni, lai gan nebuht naw jadomā, ka winsch neatņfahrta, un nenofwehra, ka hds juhgs winam paņaulē. Radi, kaš winam jaunibā deefgan ruhgtuma darijuņchi, winam bija mihli. Nekad winsch neeeehma ņirdi ņlaudibaš, ka tee turigaki, labaf pahrtikuņchi, nekā winsch, ka teem ņawš droņchš pajumts un winam ne weeti-naš, kur nolift galwu ņem ņawaš paņpahrneš. Winsch preezajās, kad radeem, ihpaņchi brahlu dehleem, kam wiņeem bija tehwu gahdataš weetaš, dņirdeja labi klahjameeš. Nereti Andra tehwu dņirdeja ņakam: „Tad ta Uymaleem ņchogad kweeņchi! Kaš par lineem un meeņcheem ņchowafar Waņar-audņim!“ Ja tad wehl no radeem ka hds Andra tehvam no rudens ņwehtibaš ņcho waj to atmeta, tad wina mute pahrpļuņda no radu ņlawas. Winam, kà ņkaidri wareja redņet, nebija nekahda ruhgtuma wairš pret radeem.

Ari radi liņtās tagad zeefņaņam ņaitēm weenoti pee Andra tehwa, wiņwairaf aiņ lihdszeetibaš par wina gaude-neem dehleem. Par wezuma deenām runajot, Andra tehws arween ņawu zeribu dibinaja uņ radeem: „Waj tad nu teeņham radi man liņš badā nomirt? Taņ laiņam apņchelo-ņeeš un doš kaņtinu, kur nomirt!“ Ja, Andra tehws ņipri zereja uņ ņaweem „bagateem radeem“.

Tahdā, nupat apraņtitā, gaitā bija Andra tehvam daudš gadu pagahjuņchi, neņdami tās paņchāš raisēs, tās paņchāš behdaš. Bet peepeņchi winam uņkrita jaunš ņiteenš.

Krihtamā-waina beidsamā laiņā Jehzim uņnahza arween beeņņaņ un beeņņaņ, tà ka Waņkiš ņaņka ņchehloteeš, ka ņchim peepaliņga no wina neefot nekahda, eņot tif wairaf behdaš un ņliktuma, jo mahjās, kur ņchim jaņtrahdajot, daudņi no ta biņstoteeš un negribot ņcho tahda burņņa dehl wairš nemt par ņkrodeli. Labaf lai nemot Jehzi paņchi mahjā atpaņal.

Warbuht, ka Andra-tehws ar mahti Jehzi ari buhtu nehmuņchi no Waņka noņt, warbuht, ka Waņki ari buhtu pee-

runajufchi, lai par leclafu peemafsu to patura wehl pee fewis, bet nebija wairs ne fchis, ne tas jadara:

Jehzis nomira!

Un te atkal man paspihd no behrnibas gaischa atmina. Redsu it dsihwi, ka Jehtscha melnais sahrks stahw peedarba. Sabraufufchi uf behrem Andra tehvam wisi „bagatee radi“, ta ka pagalms pilns firgu. Upmala fainneefa dehls, weenu wezumu ar mani, wada mani ap firgeem un wahgeem, flaitidams, zif dselssafu, zif kokafu wahgu, un rahda man Wasaraudscha nesen eemihto firgu, kas newaldams grib seh-tai waj stabu isgahst, pee ka tas peeseets. Tad stahsta, ka fchi tehws un ziti Andra tehwa fainneeku radi norunajufchi wisi braukt Jehtscha behres, lai nefazitu, ka schee lepmi un negribot no femafeem wairs neka sinat.

Nehmuschi wisi tapat ar' ehdamo un dseramo lihds. Schi tehws un wisi trihs krusttehwi kopâ dewufchi diwas muzas alus, ko ehst un dsert. Wisi teikufchi, ka behres buhschot Jehzim ka fainneekam. Scha mahte nupat stahstijufi, ka behreneeku trihs galdi bijufchi pilni un zeturtais pufe. Tad no firgeem un wahgeem ejam dahrsa, fur, ka jau laikam wafara, bites duhz av pukem un ogulajeem. No dahrsa tuhlin jasteidsas uf peedarbu, fur Jehzi paschu laif jahf isdseedat. Pats Andra tehws, Andra mahte un Andris raud gauschi, gauschi. . .

Kad nodseedats un norunats, sahrku eezel wahgôs un tad gara, gara rinda isbrauz pa wahrteem, fur eglites nostah-ditas, lehneem koleem uf kapsehtu. . .

Behz behrem Andra tehws tif klufs, tif domas nogrimis, ka tam preeksch manis neleekas wairs buht ne azu, ne prahta. Pats winsch wairs manis nemekle, ja es wina nemekleju. Un es ari saprotu, kadehl Andra tehws tahds.

Tapat Andra mahte newar beigt schehlotees un raudat pehz Jehtscha. Lahgeem ta ka ismifufi kleefts un schnaudsa rokas. Gan weza mahtes-mahsa winu meerina, ka Deews labi darijis, tahdu wahrguli no pasaules atnemdams, bet Andra mahte nelaujās eepreezinatees.

Somehr laikam brihnischks dseedinafchanas spehks. Gan mehs, no behdam un firdsehsteem fatreekti, domajam, ka nefad mums neatnahks wairs brihtinsch, fur smeesim, fur baudisim lihgsimibu, fur, wismasaf meers, ka dahrgs weefis, eenahks muhsu firdi, tomehr laiks mums atnes to, ka paschi wairs nezerejam. Winsch dseedē gan gaufi, nema-

nami, — bet drofchi. Labi sinam, ka no şawàm behdàm netiksim atraisiti jau rihtu, waj parihtu, tomehr, ar laiku, ar laiku gan. Uffkati foku, fo zirwja sobš dšili eewainojis! Leelo robu redsedams, tu domà, ka muhscham tas wairs neaisaugš, bet pagaidi ween laika, miša taf pamaşam winu aiffegš, lai ari košà paşchà wezà waina wehl buhtu şajuhtama. Tomehr lauşchu azim ta apflehta. Redsi! laikš taf bija tas dseedinatajš.

Uri pee Andra tehwa un Andra mahtes laikš rahdija şawu dseedinataja ſpehku. Gan ſchi dseedinaşchana nenahza peepeschi, — tàpat kà no gruhtas gulàs ufzehlees wahneekš neatſpirgſt ahtri, bet lehni, gauſi, pamaşam; lahgeem pat tam uſnahk brihſchi, fur wezàs ſahpes leekas no jauna ſahkuşchàs, — tomehr nahkt wina nahza. Pamaşam, pamaşam ſchehlabaş wahrdoš aprima, lai ari ſirdi tàš atſtahja robu.

Nahkoşchà pawaşari atbrauzis no kapehtas, fur bija Jehkaba ſapam welenu likt, Andra tehws atminejàs behru deenas: „Bet bija gan Jehzim behres! Rà jau radi teiza, gluſchi kà ſainneekam. Un atrautees neweens no maneem radeem neatrahwàs, nahkt nahza wiſi, furus tiſ ween biju luhdſiſ. Un wiſi teiza: negahdà tu pats no ſewiſ neka, nepuſtinees muhſu dehl pawiſam laufa, gan mehš paşchi par behrèm ſinaſim. Waj tur ehdeens, waj dſehreens — naw tawa, bet muhſu behda. Eſi tiſ gluſcht meerigš, mehš nenahkſim tuſchà. Waşaras laikš, fur tu nemſi, fo godu wihtſcht? Un radi man bija pee wahrda. Tapat darija ir Iſeš radi, waj tad nu neſinamš, kahda muhſu dſihwe? Un luhk, kahda rinda bija behrineeku! Andriš iſſkaiſijis diwdeſmit ſirgu! Un pilnibaş ar' behrèš bija deeşgan, ne teem truhtka ehdeena, ne dſehreena. Tiſ otrà deenà ap wakaruru radi wehl ſahka ſchirtees. Kur kalpa wihram tahdas behres war nahkt? Bet paldees Deewam, man jau wehl radi... Jehziš lai nu gul meerà, welenas apliku mihtſtu mihtſtàš, kaps drihſ apſaloš. Silgailu radu mahſa, Anna, teizàs uſſtahdiſhot ſapam wehl pukeš, apkoſſhot, aplaiſtiſhot, jo kapehta ſchaj tuwumà... Lai nu gul, iſwahrdees, tàpat mumš wiſeem reiſ peenahkš ſtundina...“

Behz Jehtſcha mirſchanaš, Andrejš no tehwa un mahtes tiſa mihleſtš, kà man ſchkità, ar diwkahrſchu mihleſtibu.

Bija jadomà, ka wezaki to mihleſtibaş dalu, fo tee Jehzim dſihwam rahdijuşchi, tagad peelikuſchi Andrejam, kam ſchahdas mihleſtibaş ari loti wajadſeja. Kaš zitiš lai

tad winu, garâ un meesâ nespehzigu, foptu, usturetu un far-gatu no truhkuma un posta dsihwê, ka tas nedf pasina, nedf atjehdja? Labi wehl winam bija, ka tehwa un mahtes azis, lai gan jau wezas, par winu bija nomodâ.

Bet ari manis Andra tehws neaismirsa. No jauna winsch sahka ar mani nodotees, zilihds no schehlabam atspirga. Winam, un tâpat ari Andra mahtei paschai, patika un neapnifa klausitees, kad kaut ko no Jehtscha dsihwes sinaju pastahstit. Daschkahrt wineem stahstiju otrreis to paschu, ko tee jau reis no manis dsirdejuschi, bet brihnumis, ka wini arween klausijâs un klausijâs! Zaur to Andra tehws ar mahti jutâs pee manis tâ peewilkti, kâ pee dehla...

Bet drihs nahza dsihwes wilnis, kas mani aifnefa tahlu no Andra tehwa. Tif pehz ilgatas laika starpas sahds zits wilnis muhs atkal saweda kopâ, bet schoreis pawisam zitadâs dsihwes apstahflôs...

* * * *

Nabadsiba!

Zif gruhuma, sahpu, pasemoschanas un apkauneschana, zif moku un asaru neatfkan schini weenâ paschâ wahrda: nabadsiba?!....

Waj zilweze saules muhschu nesis scho smago nastu, kâ jau gadu tuhfstoscheem nefusi, waj warbuht winai zeriba aufis, ka schi pati nasta taf reis tiks nonemta no winas kameescheem?..

Bet nabagu=nams!

Waj tas naw tuwaku mihlestibas sihme? Waj tas teescham nelezina no kristigas mihlestibas, kas issalkuschus ehdina, isslahpuschus dsirdina, plikus gehrbj?.. Kur zitur lai schee atstahtee, tufschee, beffehzigee atraftu patwerfmi, ja ne nabagu=namâ?...

Kadehl no Andra tehwa un Andra mahtes norahwu runu us nabadsibu un nabagu=namu? To tuhlin teifschu.

Pehz labi garas gadu wirknes atfuhlos gandrihs nejauschu dsimtenê, jo tâ jau man jafauz weeta, fur behrnu deenas pahrlaidis. Bet drihs zetsch mani weda atkal tahlaf. Bija pawasara laiks, pati Jura=deena. Zeki, waj leelee, waj masee, wisi isruhguschu, dublaini un grambaini. Pabraufschana pa tahdeem gruhata un nemihliga. Negribedams wahgâs kratitees un firsam wilkschanu ar sawu swaru apgruhstinat, atdewu sawam lihdsbraujejam groschus un pats

fahju eet kahju=zelu no sawas behrnu gadu mahjas uf leelzelu. Schis zelinsch isgahja it taifni gar pſawmalu, birfi un walſts nabagu=mahju uf Sauſo frogu, fur man ar zela beedri bija norunats faſtapteres. Egot neſatifu neweena zilweka, tefa bija tuſſcha un weentuliga, lai gan ſchodeen bija Jura=deena un zilweku miſſchanas pa wiſeem zeleem un zelineem. Biju jau eegahjis birfi, aif kuras tuhlin nabagu=mahja atradas. Un ſchi nabagu=mahja modinaja, luhk, man minetas domas par winu paſchu un winâ mihtoſchu nabadsibu.

Lais apmahzas. Kruſas debes aifflahja ſauli un gahſas ar wehju ſemê. Graudi, leeli kâ balti ſirni, krita grabedami uf isgahjuſchâ gada ſauſjam lapam — ari leetus pileeni jauzas kruſai pa widu, un domas man iſſlihdâ. Nu tik mehtelim apſakli augſchâ un galwu eeraut taja eekſchâ, — lai leetus un kruſa trako zif patihk! Tâ pagahju kahdu gabalinu pa birfi, leetus un kruſa pamaſam atlaidas, tâ ka waigeem wairs nebija jabihſtas no kruſas aſajeem ſiteeneem. Drihf wiſs atkal bija pahrgahjis.

Putnu dſeesmas atſaneja 'no jauna. Wiſa birſs trihzeja no daschdaschadam baſſim. Tomehr ſcho baſſu kopdſeesmai truhka wehl tâs pilnibas, ta dſeesmu kuplema, kahds par peemehru birfi ap Waſaras ſwehtkeem, kad wiſs meſcha orkeſtris pilnâ ſkaitâ ſapulzejees.

Schim brihſcham birfi bija tik ween tee dſeedataji, kam ſiltais ſeemas apgehrbs mugurâ, kâ ari tee, kam derigi uſwalki pahrejamam laikam no ſeemas uf waſaru, jaſaka, kam eegahdati pawaſara uſwalki, ar wahrdu, baſſiti un tenoristi, ari daschas ſemâ alta dſeedatajas. Bet wehl bija jagaida ſiltaka laika, lihds waretu atnahkt wahrigas, ſmalkas, weeglâs waſaras drahnas gehrbuſchâs ſoprana dſeedatajas un it ihpaſchi wiſâ paſaulê iſſlawetâ ſolo=dſeedataja laſti-gala. Râ jau teizu, tahdas dſeesmu pilnibas, tahda dſeesmu kuplema gan tagad birfi wehl nebija, tomehr ari tee paſchi „ſpehki,“ kas jau bija klaht, darija ko ſpehja, lai klaufitaja auſis patihkami pameelotu. Un ſirds, kam ween wehl pawaſara nahſchana miſla, kam pawaſars un rudens wehl naw weena alga, ta jutâs pazelta un eelihgſmota ari ar ſcham pirmajam pawaſara baſſim, ar ſcheem pirmajeem pawaſara ſweizeeneem.

Wareju jau buht nogahjis birſij ap widu, kad ſew netahlu preekſchâ iſdſirdu zilweka baſſi. Baliku ſtahwot un klaufijos. Un nu dſirdeju it ſkaidri runajam, tâ ka pat wareju ſapraſt pehdigi teiktos wahrduſ:

„Behter, nu jau krusa šen pahrgahjuši, eesim atkal us preefšchu.

Un otra balsš tuhlin atnehma :

„Gan, gan, Jlf'! atpuhtifimees wehl drufku!“

Tuwaf peegahjis, eeraudsiju diwus wezifšhus, wihreeti un šeweeti, sehšham kahju=zelina malà sem kuplas egles, fur tee, kà protams, no krusas un leetus bija meklejuschi patwehroma. Brihnums! wiku balsis man likàs tif pašihstamas, tif loti pašihstamas, ka pat nakts widù buhtu atminejis, kas pašchi tee runataji. Waj tee tif nebija Andra=tehws ar Andra=mahti? Bet kà tad wini šhe zelà us nabagu=mahju?

Pašchu laif esmu wezifšheem flaht — un teefšham! Pašihstu. Tee abi Andra=tehws ar Andra=mahti. Bet kà nowezejuschi, kà šalihkuschi! Gan tikai pahra desmit gadu, wisleelakais ja tif dauds, pagahjuschi no muhsu škirkšanàs, bet tagad, kà wisš pahrwehrtees! Waj to kahds wareja paredset, ka mums tà reis buhs jafastopas?..

Biju patlaban eglei peegahjis flaht, kad abi sehdetaji, mani eeraudsijuschi, uszehlās un štatijās mani it kà istrufšufšees.

„Labdeen, Andra tehws ar Andra mahti!“ es bildinaju.

„Labdeen, labdeen!“ abi atnehma wezuma wahjām balsim un brihnodamees štatijās mani tahdām azim, kahdām pa laikam štatas šweschineekà, kas mums pilnigi šweschš, waj kura wahrda un waiga newaram atminetees, bet kurfch gan muhs tuhlin pašinis.

„Kur tad nu abi tà eedami?“ es jautaju.

Wezifšchi arween wehl brihnodamees un kà istrufšufšees štatijās mani.

„Laikam manis wairs nepašihsteet?“ es atkal jautaju.

„Kas nu war šinat... newaram isprast...“ Andra tehws teiza.

Es šauzu šawu wahrdu.

„Alf tad tu, dehlin! Wai, wai! Kas to buhtu domajis!... Žif leels ifaudšis!“ Andra tehws gandrihs reisē ar Andra mahti ifšauzās.

„Es gan, es patš, Andra tehws!“

„Bet fur nu tee gadi, — af, toreis biji wehl puika... kas tad nu wairs lai pašihst...“ Andra tehws teiza.

„Un paluhf, kahds nu leels ifaudšis!“ Andra mahte atkal teiza.

Andra tebus ar Andra mahi atpudhas, uj nabagamaju eadam i.

Schinis ihjōs wahrđōs. İo abi wezifchi uf manis runaja, atftaneja tiđdauds preeka, tiđ dauds firnibas, zif ween war atftanet tehwa un mahtes balfi, kaš pehz ilgeem fweſchumâ pawaditeem gadeem pahrnahkuſcho dehlu apfweiz dſimtenê. Râ ſaulite pahrlaidâs pahr winu grumbainajeem, firmajeem waigeem. Un nu abi man ſpeedâs klaht kâ pee weza, mihla paſihſtama, jaſaka, kâ pee mihla dehla. Un taš patš ſatiffchanâs preeka ſpoſchums kawejâs uf winu waigeem kâ noejofchâs ſaules blaſſma gahrſchâ ap tornaino eglu firmajam galotnêm. Bet ſarfanâ kwehle iſdſeeſt un galotneš tinaš krehflâ un naſti, — wiš druhmiğš un tumſchš!...

Uri Andra tehwa un Andra mahtes giħmjeem noſuda pirmejee preeka ſtari, kad atkal jautaju kâ pimat:

„Bet fur tad nu abi eedami?“

Utbilde nahza gauſi. Ufâs, it kâ waizatee gribetu pa-preefch ſmelteeš ſpehka, İo iſteikt ſmago wahrdu, kaš wineem kâ ſlogš ſpeeda fruhtiš. Un aziš, wezâš, iſſiſuſchâš, gan-drihš neredſigâš aziš, ſkatijâš mani kâ ar ſahpêm un ſchehlumu, kâ lihđſzeetibas luhgdamaš, it kâ gribedamaš ſkateeneem to iſteikt, İo mehle neſpehja. Wiš pirmeitejaiš ſatiffchanâš preekš no ſeja bija aiſbehđſiš, tiđ grumbâš, dſilaš un aſaš, kâ liktena bargee rakſti, — un trihzoſchâš, wezâš galwaš, un kegifchi abeem rokaš, tee iſteiza manam jautajumam jau agraf atbildi, neka patš Andra tehwš ar Andra mahti.

Eš iſtruhloš, jo nu wiſu noyratu. Râ naſiš man duhrâš ſirdi. Kur zitur weziſchi gahja, ja ne uf nabagu mahju? To paſchu apſtiprinaja man ari Andra tehwa wahrđi:

„Kur zitur, dehlin, kâ uf nabagu mahju?“

„Wai, Andra-tehw, zif tew ar mahti wezumâ gruhti!“

„Ro lai dara, dehlš, zitur neweeñš nenem preti!“

Andra tehwš man atteiza, ſaukdamaš ſchoreiſ mani par dehlu, laiſkam domadamaš, ka „dehlina“ wahrđš peeauguſcham waiš nepeeſriht, lai gan man, behrna deenu atminu dehl, pehdejaiš buhtu mihlaš par ſweſchaf ſkanofcho „dehlu“.

„Spehka jau tew, tiđ wezam, ar waiš naw İo ſtrahdat,“ eš teizu.

„Spehka gadi, dehlš, pagahjuſchi... wakarš klaht... neka waiš... maiſeš deweja neweeña!...“

„Un tad nu abi uf nabaga-mahju?... wai, Andra tehw, wai!...“

„Labi, dehlš, ka turpat wehl pajumte... waj tad nu tur ilgu laiku?... gan Deewinšch drihs atsuhtis stundinu!...“

„Bet waj tad radi jumš abeem?...“

„Ro nu radi!“ Andra mahte krita man starpâ; — „Andra wehl nenem preti, kas dauds mas war kustet, ne tad nu muhs, wezus praulus!... Kursch tad gan nabagus few nemš us kassa?...“

„Ro nu, maht, us radeem firditees! Pateiz wehl Deewam, ka tee pašchi radi tew nabagu mahju isgahdaja. Nebuhtu wehl tahdu radu, deefin kur tad galetos...“

„Nu, kur tad muhs dshtu, meshâ laikam pee wilkeem?“ Andra mahte atrunaja.

„Pateiz Deewam, ka meshâ wehl tewis nedfen, bet dod maiši un siltumu pee ziteem zilwekeem,“ Andra tehws atteiza preti. „Nebuhtu radi few palihdsejusch. . .“

„Tu weenadi ar šaweem radeem?“ Andra mahte waj jau ar dušmâm atteiza: „Kahdu labu tad tee radi tew eedewa? Andriš jau treschu gadu pee šwešcheem gandrihs par wehderu... Luhdsees tu, zif gribi, radi ne ausu nepazel, nosaka til, „šlitti jau, maht, ir, bet mehš ar neka newaram palihdset“, un tad ej atkal pee otra durwin, — tur šaka to pašchu... Leekam, šwešcham tad labaka firdš, nekâ radeem...“

„Tu atkal raduš palaji! Šaki, waj tad tu nemtu tahduš wezus krahmuš šawâ pajumtê, ja tu buhtu radu weetâ? Ruruš tu nemtu, Wasaraudšchuš, waj Upmaluš, waj Smiltajuš?... Nesin, kâ tad buhtu?! Un radeem pašcheem wišeem behrnu pulzini, deesgan to pašchu ko kopt... Labi, ka to pašchu nabagu mahju no pagasta isgahdaja... teizâš wehl tepat šcho to atmest no pawalgas, waj putraimeem...“

„Gaidi ween, gaidi! kad naw til kâ dšenim jafnahb kofâ. Zif no tâš paščas pagasta klehtš buhš, til buhš... us radeem škatidamees wari nomirt badâ...“

„Ro nu, JIš, tâ runâ! Waj radi mums šlittee? Waj nebija Jehzim behres kâ šaimneeka dehlam?... Šeizâš ari mums abeem istaišit tahdas paščas... Nebehdâ tu par radeem, aišwedis ar godu us kapeem, lai wakars pee-nahzis kad truhkumâ. Šchkuhtneeka sirga nejuhgs muhsu šahrkam preešchâ... aišwedis pašchi, kâ jau laikam rada-brahli waj rada-mahju. Kauna dehl radi nedariš zitadi... tur tu nefaki ne wahrda!“

„Ro nu, Peter, ar tewi par radeem eesahkt! Sew jau wini waj negin kas... Bet nu eesim, Silgailu Adams jau gaidis pee nabagmahjas ar muhsu grabascham.“

„Eesim, eesim! deesgan jau pa trufas laiku sem egles atpuhtuschees... jaet atkal us preekschu... Bet kahjas gan wezas, neklaufa wairs... no wisa war manit, ka wafars flah,“ Andra tehws atteiza Andra mahte.

Un teescham! Abeem wezisheem wafars bija flah. Apstatiu Andra tehwu. Zif wez un lihks palizis par teem pahra desmit gadeem! Nu jau tam drofchi gadi trihs, fchetri astota desmita. Galwina balta, ka ahbele pawafara seedos, tik ween ar to starpibu, ka ahbele seedoni un fchi galwina seemas preefchwafara. Us wezuma ta jau stipri trihf, tapat ka steegrainas rokas, kuras baltais kegittis. Uzis peeré gan dsili eekrituschas, tomehr wehl naw saudejuschas sawa agraka laipna stata, winas wehl atspihd it ka pawafara mihlige stari, kaut ari wisa zita seja rudens bargas sihmes. Jo wirat schais azis skatees, jo mihlafas winas tew rahdas.

Zif winas panesibas, lehnibas, peetzibas un meera! Nekad gan winas naw nifni raudsijuschas us pasauli, us zilwekem, lai pascham ari negin zif gruhti bijis. Bet kahjas tas gan wairs neklaufa, welkas ween gar semi, spehka naw wairs winu zilat un, jadoma, gabals jau labs schodeen wineem noeets.

Un Andra mahte. Wezejusi ari wina. Galwina ari winai balta, kaut gan tai wehl dauds mas firmuma. Uri winai jau pahri par feschdesmiteem, nespehziga un iskaltusi ari wina, tik ween gihmja waibsti winai asaki, azu skati stin-graki, zeetaki. Gan wezums winas spehu salausis, gan pasfaule un liktens winai firdi mahkuschi, tomehr gars winai wehl spehzigs. Winai naw lofanas fahrfla dabas, winai prahts, zeltees pret wisu zilweku un pasaules waru un toz greeft pehz sawas gribas. Bet nu kad wina ta neespehj, tad labaf wina lauhas, ka tai firdi lausch gabalu pa gabalam, — tomehr leektees neleezas. Wina labaf no teem nemtu nahwi, nekà schehlastibas maifi. Zaur schahdu prahtu wina zeesch diwfahrt, — dsilak un schpigak, nekà lehnprahtigais Andra tehws.

Leekas, ka wina meesa dauds wahjaka, gurdaka, nekà par winu dauds wezakais wihs, tikai jadoma, ka winas zeetais gars ir tas, kas to wehl ustur un well us preekschu.

Trihs ari Andra mahtei galwa un fegitis rokâ, welkas fahjas ari winai — tomehr us preekschu jaecet abeem.

Es, kâ treschais zela beedris, eju lihdsâs pa schauro birs zelinu un flusu zeesdams domaju, jo ari mani lihds-gahjeji meerâ no runaschanas.

Ras Andra tehws ar Andra mahti bija par uszihti-geem strahdneekem! Spehka ne weenam, ne otram preeksch darba netruhka. To droshi sinu, rokâs un fahjas teem tif ilgam kusteja, kamehr ween tif jaudaja. Sawa pelnijuma ari neweens gan ruhpigat neglabaja, kâ wini abi. Bet ko tur wareja aistaupit, kad jagehrbj peeaufsis dehs, jagehrbjas pascheem ar — un spehs neweenam no abeem neaug klast, bet tif dilst ween nost?

Palihdsibas no radu puses ari nefahdas nebija, — kurfch tad lai ir tas nehmejs? Radu jau naw masums, bet par ko tad lai Upmalis nem, kad Wasaraufsis nenem? Un par ko tad Wasaraufsim nemt, kad Smiltajs nenem? Tas jau, lukt, tas posts, ka nehmeju tif dauds un nemamo tif mas. Bet nabagu mahja, ta ihsti peedeeniga weeta, ta Andra tehvam ar Andra mahti wisderigakâ. Te wezifchi neweenam naw par nastu, ne brahlu-dehleem, ne ziteem radeem.

Ras par starpibu stary Jura-deenu diwdesmit gadu at-pakal un scho? Tad Andra tehws ar mahti wehl spehka gaddâs, — tagad nabagi no pagasta shehlastibas.

It dsihwi man atkal tehlojas preeksch azim toreiseja Jura-deena, kad Andra tehws atnahza, un lihds ar to wisas atminas, kas saistijas pee Andra tehwa. Kâ burwja spoguli atspihd gahrcha ar wakara blahsmâ kwehloscham galotnem, no lihtscheem pluhst brihnischkâ smarscha, ta reibina prahtus, ta rahda man dihwainus skatus it kâ no zitas pasaules, — wis pahrwehrschas kâ teiksmâ, kâ pasakâ... Un puses, milfigeem kachteem, pasakaini platam lapam un seedeem kâ basnizu swaneem, isschaujas is lihtscheem, fur filee taurini wakara schuhpojas; t's plaukst, seed, smarscho... wis kâ brihnischkâ sapni... Schis sapnis mani kâ reetekla spahr-neem aines prom no pasaules, kurâ naidâs, behdas. truh-kums, bads, firds mokas un dwehfeles ismischana... Es pilnigi israuts no pasaules trofchna, no winas speediga twaita, — es zitâ pasaulê, fur meers, semes wirsû nebaudita laime, smarscha, dailums un pilniba...

Somehr, taš ir — tiš ſapniš! Puht, man papreeſch eet paſaulē dſihweš ehnaš-puſe, — tur dreboſchāš galwaš un rokaš, tur ſalihkuſchee ſtahi, tur neſpehzigāš ſahjaš un weetulāš bahrenigāš, liktena ſiteenu ſalauſtāš ſirdiš! Uri man ſchee gadi naw pagahjuſchi beſ pehdām, beſ ſirdi atſtahtām ſihmēm. Uri eš mahziſeeš ziſ nezif paſiht gaiſmu un ehnu paſaulē, zilweku dſihwē, — bet kaš taš pret to malku, kaš ſcheem weziſcheem jabauda?

Gahjām wiſi trihš klufuzeeſdami.

Birſš wiſzaur iſdwaſcho mitru gaiſu, pilditu kà ar puwuma twaiku, — wehl wiſur ſeemaš ledainaš ſaitēš — tomehr urdſināš un duhkſtiš jau urdš un puſt jaurā pawaſara dſihwiba, tiſ ween ſaule, wiſaš dſihwibaš deweja, aiſſegufeš ſalteem, pelekeem mahkoneem.

Bijām pagahjuſchi gandrihš lihdš paſcham birſš galam. Wareja jau manit klajumu ſpihdam zauri. Nabagmahja wairš nebija taflu. Domaju, kà weziſchi, redſedami zela galu tuwumā, ſahkš eet daudš maſ ſchiglak, jo gahjuſchi bijām tiſ lehni, ziſ lehni ween war, — bet waj nu aiſ noguruma, waj ari aiſ ſirdš gruhtuma, Andra tehwš nopuhſdameeš noſehdāš uſ zintinaš un winam lihdſāš Andra mahte. Bija janofeſchāš ari man, lai gan prahtš neſāš eet uſ preeſchu, bihstoteeš, kà lihdšbrauzejš maniš jau negaida Gauſajā.

„Bet fur tad nu Andriš ſchogad?“ eš tagad pirmaiš eeſahku walodu.

„Schogad Meſchplehſchōš, pehrn Dſiraōš, nu jau treſchš gadš, kamehr pee ſweſcheem ween,“ Andra tehwš atteiza.

„Ro lai dara? Radi jau ari wairš nenehma preti,“ Andra-mahte ſazija, „Meſchplehſchōš ſchogad gandrihš par wehderu... labi, kà wehl kà nehma.“

„Jumš jau gan Andriš neka newar palihdſet?“ eš teizu.

„Ro nu palihdſet!“ Andra mahte atbildeja, „waj tad ilgaiš gabałš buhš, kamehr nahkš mumš pakal uſ nabagmahju?“

„Gan jau radi iſgahdāš ari winam nabagmahju,“ Andra tehwš teiza.

„Tu atkal ar ſaweem radeem!“ Andra mahte atteiza.

„Nu, kà tad ne? Ja man nebuhtu tiſ laba pulka radeneeku, gan brahla=dehlu, gan zitu weetneeku pulkà, tad walſtš weziš wiš maniš wehl nelaiſtu nabagu mahjā un

nedotu netahdas palihdsibas no magastinas, bet radi, lush, isgahdaja wifu, — badu taf nebuhs jamirft, ari dahrfinu wehl eerahdischot...“

„Gan jau redsefim, — bet nu eefim, fa teefam reif galâ,“ Andra mahte teiza fubinadamâs. Pehz brihtina, it fâ negribedams, ari Andra tehws peezehlâs, un nu fahfâm atfal eet. Drihs bijâm no birfs laukâ, fur nabagmahju gabalinu wareja redset. Saulé, wifu laiku aifflehpusees aif mahfoneem, tagad isflahja fawus starus fâ spihdoschu palagu pahr laukeem, birsi un nabagmahju, it fâ gribedama apgaifmot tumscho teku, fas abeem wezifcheem tagad staigajama. Waj gan fchi pate faules gaismâ spihdoti mahja nebija ta pati fehta, no furas tautas dseefma teiz:

Gan pafinu to fehtinu,
Kur ir daudsi bahrenifchu:
Sehtmalifchi notekati
Basajâm tahjinâm...
Tumsâ gahju, neredseju,
Rahjâm zela neredsej’.

Un lai Andra=tehws ar Andra=mahti fcho tumscho zelu faredsetu, tad, fâ jau teizu, faulite to apgaifmoja, iswilinadama ari paschus „bahrenifchus un bahrenites“ ahrâ, waj nu filditees „fehtmaliti“, waj ari fkatitees abds jaunods peenahzejds, fureem wesums ar Silgailu firgu jau stahweja durwju preefshâ? Pirmais, fas no nabagmahjas eedfihwotajeem Andra tehwan nahza preti, bija fchis mahjas usfraugs un fahrtibneeks, pensionets atstawneeks Matwejs, pawahrdâ Grumba. Andra tehwan Matwejs bija wezu wezais pasifstams un beedris, jo lasitajs taf atminefees, fa tee abi fopâ bija mehginajufchi behgt no saldteem. Râ jau finam, abus toreif bija nokehrufchi, — no fchi laika winu zelsch weenam no otra tahlu atfchlihrâs: Matwejs nodeeneja fawus kara gadus diwu keifaru laikâ, Andra tehws palika dsimtenê, lihds liktens atfal abus jaunibas beedrus faweda fopâ, kaut gan tagad zitadds apstahflôs, fâ toreif.

Matwejs (wisi winu fauza frustamâ wahrdâ) isnahza jau labu gabalu Andra tehwan ar Andra mahti preti un apfweizinjâs ar teem, ihpaschi ar paschu Andra tehwu, loti firfnigi. Pehz tam Matwejs dewa ari man labu=deenu, kad bija no Andra tehwa dabujis finat, fas es tahds esmu. Nabagmahjas eedfihwotaji, no fureem leelakâ dala bija see=

600. 14.

Matweissasweizins ar Undra tehnu.

weefchi, Andra-tehwam ar Andra mahti wiſi bija paſihſtami. Wiſi bija iſnahkuſchi ahrâ, ſanemt jaunoſ eenahzejuſ, wiſi tadehl ari ar reiſi atnehma Andra-tehwa un Andra-mahteſ labdeenâſ. Nabagu widû ari ſtahweja wehl ne wiſai wezaiſ wihreetiſ, klibu kaſju un weenu neredſigu azi. Andra tehwiſ ar to lihdszeetigi ſarunajâſ, apwaizadameeſ, ziſ ilgi eſot, kamehr ſchim ta aſſ iſſahpejuſi un ziſ ilgi jau nabagmahjâ, waj wehl ko ſchujot ar, waj ne? Sapratu, ka taſ bija ſtrodels Waſtiſ, kaſ nelaimes un darba deweju truhuma dehl kritic pagasta apgahdibâ. Matwejſ ſahka gahdat par Andra tehwa weſuma iſzeliſchanu, teikdameeſ tam eerahdit labako un ſiltako faktinu wiſâ mahjâ, gar paſchu kraſhni ſawâ „puſê“, zaur ko Andra tehwiſ tifa peeſſaitiſ newiſ nabageem, bet Matweja paſcha peederigeem. Bihdameeſ, ka ar Andra tehwu gauſi eedamſ un runadameeſ neeſmu nokawejeeſ un ka lihdsbrauzejſ maniſ nepahrgaidaſ, ſahku no Andra tehwa un mahteſ atwaditeeſ.

„Nu, ar Deewu, dehlſ, ar Deewu!“ Andra-tehwiſ teiza ar Andra mahti.

„Lai Deewinſch tew palihdſ, jaunam, weſelam!“

„Un jumſ abeem tâpat!“ eſ atbildeju.

„Ko nu mumſ wairſ dehlſ, mehſ jau wezi, ſawu laiſu nodſihwojuſchi, — mumſ jau lai Deewinſch dod tepat nomirt, weegli, meerigi, — zitur jau no ſchejeeneſ wairſ neaiſeeſim.“

„Kur nu zitur wairſ?“ eſ runaju ſtarpâ.

„Tepat, dehlſ, tepat janogaida wakara ſtundinaſ, nu jau weenigaiſ zeliſch mumſ abeem tiſ uſ kapeem. Bet to gan abi luhdſam, kad nu weenſ waj otrſ mirſtam, uſ behrêm gan nahz, neatraujeeſ wiſ, neeſi lepneſ pret mumſ wezeem, zilwekeem. . . Tu jau mumſ biji tikpat kâ dehlſ. Nahz gan, dehlſ, lai nu kur tew jadſihwo, — gan ſinu tew aiſlaidiſ, kaſ pakal palikſ, waj tad nu abi reiſê nomirſim? gan radi tew ſinu aiſgahdâſ. . . Lai nu Deewinſch dotu mirt labal ſeemu. . . waſaru ilgi newar glabat. . . neſin, waj tu tad wari tiſ driſh tiſt. . . bet ſeemu tu gan waretu. . .“

„To gan, dehlſ, iſdari, nahz gan uſ muhſu behrêm, waj nu Behſerim, waj man!“ tagad ari Andra mahte luhdſa mani ſawu teeſ’.

„Ja jau nu maſ ween wareſchu, tad jau to iſdarifchu,“ eſ ſolijôſ.

„Nu reds, nu reds! Tew wehl ta pati firds, muhs tu wehl neesi aismirsis“, Andra-tehws teiza.

„Neaismirsischu ar nekad!“ es apnehmös.

„Nu, tad jau tu buhsi!“ wezischi preezigi issauzäs, un pahr winu waigem pahrstrehja it kà saules gaisma.

„Gan luhkoschu!.. Bet nu ar Deewu, Andra tehws un Andra maht!“ es teizu, fahdu masuminiu pirmajam fajuä eelisdams.

„Kam nu, dehlz, tà?“ winsch man atteiza, „gan jau mums wehl radi, badä jau nenomirsim. Bet, paldees tew par to, lai Deewinsch tew palihds.“

„Nu, ar Deewu!“

„Ar Deewu, dehlz, ar Deewu! nesin waj schai pasaulë wairs redsamees?!.. staigä wesels!..“ abi man nosauza pakal.

Es fahku eet, nofstatidamees wehl, kà abi man tik tuwee wezischi spehra pirmoreis fahju pahr nabagmahjas fleegfni. No firds tad abeem fazija! —

Saule aishrida atkal aif mahkoneem, aifsegdamäs, tumfschi, zeefchi, it kà lihds pascham wakaram negribetu wairs rahditees. Uri ziti nabagmahjas eedsihwotaji sagahja jawnajeem eedsihwotajeem no pakalas eefschä, palihdsjet Andra tehwan nokoptees un norihfotees. Winu weentuligajä dsihwë zaur abeem fahstpeenahfufcheem wezischeem taf raddäs dauds mas pahrwehrschanäs, lihds atkal fahfäs ta pati weza, eeraftä deenu gaita...

Waj wisi schis mahjas eedsihwotaji nebija lihdsinami seklumä usstrehjuscheem fugeem, kas te bes palihdsibas lehnam isirst, fadruhp?.. Waj ari wini kugineeki, kam kugis bangäs fahschehlees, un paschi dsihwibu tik ar moäm glahbuschi tuffschä, weentuligä salä, no kuras ilgodamees gaida pahrwedeja us dsinteni, fur augliba, pilniba, meers un laime? Un gaida, gaida ilgodamees, bet brauzejs wehl nerahdas falas tuwumä, wisapfahrt tik besgaliga juhra un wilnu kauffchana... Waj ilgi wehl jazerè, jagaida, jabai-lojas?.. Waj apwahrschna malä, it kà miglä, neredf jau spihdam glahbeja fuga baltäs buras?..

Zif ilgi Andra-tehws sche gan mitis? Zif ilgi Andra-mahte? Gan sche puhlina winai buhs deefgan, taifot wihram un dehlam apgehrbu. Un Andra tehws, fo tas daris, jo bes darba winsch nerima? Pa wasaru apkops sawu maso

ſaknu un tupenu dahrsinu, pa ſeemu warbuht metis tihklus. Bet azis paſcham pawahjas, waj gan tihklam zaur to neiſlai-diſees, nepahrmetiſees dauds azu ?

Preezajos loti, ka uſraugs Grumba bija Andra tehvam draugs, — lai nu zaur to winam newareja nahkt nekahda palihdsiba, — jo tās jau Andra tehwe gaidija no radeem, tomehr wiſch wareja zeret uſ Matweja aiſſtahweſchanu pret zitu mahjas eemihneeku pahridarijumeem, ja tahdi atgaditos, kà ari wareja buht droſchs, ka Matwejs pats wina ne ar pirkſtu neaiſtikš. Un Matwejs, fahrtibas un meera uſtureſchanas ſinà, bija daſchreis bargs un bihſtamš. Schini mahjâ wiſch bija pilnigs waldneekš, kaš winam nepadewàs, tam ar pletni, kaš wadſi. Pirmâ lai kà gan Matwejam tiſ plaſcha brihwiba nebija atwehleta, bet kad nabagi, ihpaſchi ſeweetes, ar ſawàm kildàm un ſuhdsibàm beeſchi apgruh-tinaja pagasta preeſchneekuš, tad Matwejam ſhee pameta kluſàm ar azim, lai iſlihdsina wiſu labak pats ween. So Matwejs tuhlin ſaprata un gahdaja par diſziplinu, turedams mahjâ par augſtaſto leetu meeru un kluſuzeeſchanu. Kà lai pee ta wiſa ari taiſniba beedrotos, par to Matwejam bija mafak behdas. Daſchreis atlaida ſuhdsjetaju un ſuhdseto ar to paſchu maſku, — peetika tiſ, kad mahjâ bija meers. Ja ari kaut kur kaktinâ, ſlepenibâ kluſàm kahda aſarina par netaiſnibu noriteja, Matwejs tàs neredſeja un par to nebehdaja. Jo bargu to diſrdeja eſoſchu tad, kad atnahzis mahjâ eedſchrees. Tad mahjâ waldijis taš leela-kaiš kluſumš. Beigàs paſchai pagasta waldei bija jatiz, ka Grumba uſtura brangu fahrtibu, jo nedſirdeja wairs ſuhdsibu ne par uſraugu, ne par nabageem.

Tahdu leezibu par Grumbu wehl ſchai paſchâ Jura deenâ dabuju diſrdet, kad neſin kà runa bij eenahkuſi par nabagmahju un winas eedſihwotajeem. Bet par brihtinu man iſdewàs eepaſihtees paſcham tuwak ar ſcho kara-wihru.

Patlaban biju kà atnahzis Sauſâ frogâ, kaš, ja dauds, tad werſti, bija no nabagmahjas, bet ſawa lihdsbrauzeja tur wehl neatradu preeſchâ. Apjautajees iſdiſidu, ka neeſot ſche wehl nemaſ redſets. Nopratu, ka winam laikam kahds kawekliš zelâ gadijees. Man neatlika zita, kà uſ wina gaidit. Preeſchpuſe zilweku bija dauds, tadehl nogahju ſahniftabâ, lihds panemdams laika kaweklim laikrakſtu, ko te kà retu paſihſtamu ſaſtapu uſ frogojamâ galda.

Kahdu laizinu laſijis, iſdiſidu preeſchpuſe paſihſtamu

balsi. Sahfu klausitees, teescham! tas Grumba. Gribedams ar winu wehl parunatees par Andra-tehwu, isgahju es ari atpafal preekschpusê. Tuffscharâ seenmali us solina sehdeja Grumba un winam lihdsâs Waskis. Es abeem peegahju klast. Mani usskatijis, Matwejs tâ eesahka runat :

„Reds nu! atsuhtiju scho pehz schnabja, lai atnes mums, fo ar wezo Awotinu us satiskhanos nodsert kahdu glahsiti, — bet gaidi, pagaidi, — Waska ne jutin..“

„Ro nu, Matwej, man jau, tu sini, kliba kahja, newar nefur pasfreet.“

„Nu, buhtu tu bijis deenastâ, gan tewi tur ismahzitu ar wifu klibo kahju.“

„Warbuht gan, Matwej..“

„Ro, warbuht? Paluhk, man jau turpat septindeemit, bet es wehl us nageem un nodseru sawu tscharfu, ka tif bahrda nospurksch! E, ej atnes man pusstopu un maso mehrinu!“

Waskis aiskliboja us stoiku.

„Par fo newedat Andra-tehwa ar lihds? es jautaju.“

„Waj weza Awotina, waj?“

„Râ tad?“

„Jswedos jau tifu tif dauds, bet fâ nenahza, tâ nenahza, teizâs no nahkschanas peekufis un palika us sawas gultas sehdot. Es atsuhtiju Waski ar buteli schurp, bet newareju sagaidit un tâ nahzu pats luhfot, fur palizis. Jaaisnes kahda lahse schnabja us mahju, warbuht, ka tur fo dferes, lai gan Awotinsch dsehrajis naw leelaks par gaili.“

„Bet fo winsch tur tagad sadaris?“

„Waj Awotinsch? Seizâs, metischot tihklus, un nupat wejaru apkops sawu dahrsa gabalinu.. Gan zilweks sawu laiku nodsthwos. Bet waj nu gluschi tahda dsihwe buhs fâ man? Nebuhtu toreis, kad muhs abus nokehra fâ sakus, meflejis weetneeka, bet nahzis man lihds karâ, taf kas labaks buhtu sadeenets, nekâ pagasta maise. Krona buhschana un pagasta buhschana leela staryiba..“

„Bet radi taf, fâ pats domâ, winam palihdses?“

„Par wina radu palihdsibu, es nesolu ne petufa, Ras tee par radeem? Paschu wehl tif dauds saimeneeku un tad neweenam naw leeka faktina, fo nodot wezischeem; „starschinsch“ jau (Matwejs sauza pagastwezafo par „star-schianu“) tadehl ari wezam Awotinam ruhmes wehl negri-

beja dot nabagmahjâ, lai nemot radi pašchi pee sewis. Bet radi şasperaş weetneefpulkâ, şadşirda ari wehl zituş un noşpreefş Awotinam nabagmahju. Labi, ka no kalla noſt. Lai nu dſihwo, — kamehr..“

Grumba buhtu wehl kô tahlaf runajis, bet Waſkis jau ar ſchnabja puşſtopu un mehrinu bija klahſt.

„Luhſ ſche, Matwej, brandwihns... newareju drihſaf, zilweſu, luhſ, daudſ pee ſtoikâş!... Puşſtopu ari, trodſineekſ teiza, lai neſot rokâ, wajagot..“

„Salej butelê!“ Matwejş pawehleja, „bet atneş papreeſſch „tukturiti“.“

Waſkis atkal aiſſliboja pehz „tukturiſcha“ un tuhlin ar bija atpaſaf. Grumba tagad pa „tukturiti“ ſalehja ſihwo butelê, un eelehja no buteleş weenu mehru, lihmetni pilnu, glaſhitê un eemeta to kâ ogu mutê. Pehz ta, gihmi un azis aiſ dſehreena ſihwuma iſſchlobijis un iſmirſſchkijs, itin kâ wahjneekſ, kam jabauda reebigaş ſahleş, Matwejş eelehja otru mehru glaſhitê un to, man garam ſneegdams, teiza:

„Juhş jau „praſtâ“ laikam nedſereet, lai tad dſer Waſkis.“

„Paldees, Matwej!“ Waſkis atteiza, iſtuſſchoja mehrinu, ne tiſ pilnu, kâ pirmo, un dſehreena ſtiprumam peeteeloſchu godu dodams, iſſchlobija ari wiſch ſawu gihmi un ſamirſſchkija ſawaş azis tiſ pat zeeſchi, jaſaka, wehl zeeſchat, nekâ pirmâ Matwejş. Bet man liſâş, ka Waſkis ſawilla gihmi teeſham aiſ ſihwâ ſtipruma, bet Matwejş, kâ liſâş, to darija wairaf peeſlahjibaş dehl pret mani, ſweſchako, nekâ aiſ pateeſaş wajadſibaş.

Iſdarijis wiſuş ſchoş tiſcharkaş pehzdarbuş, Waſkis no ſwahrku kabataş iſwilla winam neſin kad no paſiſtama eedotu ſeera gabalu, jau labi ſakaltuſchu, un maſafo puſi nogreeſiş ſew, leelako paſneedſa Matwejam.

„U! tew laba ſakuſka..“ Bet tad man jadſer wehl weenş mehrinſch.“ Pee ſcheem wahrdeem Matwejş eelehja ſew no jauna glaſhitê un eemeta to tiſ pat ſchigli kâ pirmo, bet tagad maſaf gihmi ſawilkdams, nekâ pimit, — laikam Waſka eedotâş „ſakuſkaş“ dehl. Gewehrojamaſaiş pee ſchi mehrina tuſſchoſchanaş bija taş, ka ſchoreiſ tiſ Matwejş druſku noſpurſchâş un nobrauzija ſawaş ſirmâş uhſaş un tad ſahka krimſt Waſka ſeeru. Nokodiş kahduş kumofuş, gribeja dot otru mehru ari Waſkim, bet ſchis aiſrunajâş, ka eſot deeſgan ar to paſchu weenu.

Matwejs pašneedj Waškim mehrinu.

„Zums gan, Matwej, laba firds pret saweem laudim?“

„Jr laba, bet pee reises ari naw laba“, usrunatais atbildeja: „usnah! dusmas, un — pletnei darbs.“

„Bet waj tad kahds juhsu nebihstas?“

„Bihschanas dehl tad jau to daru, bailiba tak drusku fatram jadod, lai sin, ka preefschneekam jaklauša. Noker jau nu pee reises ari daschs labs par tihri neeka wainu, dasch-reif til par to, ka eelaidees ar wainigo, — ka schis pats „westes skrodels“...“ (Grumba pašmehjās un tad pret Waški pagreesees teiza) „nu, deesgan tu šawā laikā puiku pletnejis, deesgan bikšijis ar olekti, reis tak tew pašgam ar jadod pabaudit, kā ir uš pašcha muguras... Waj gan Alwotina Jehzi tu atstahji šausā? Waj tew grehla nebija, naba-gam šist? Toreis tew taš par to bija, ka tu tak kahdreif

buhfi eefitīs mana drauga dehklam“, Grumba teiza, it kà ſawu apſinu klufinadamš un preezadameeš, ka uſgahjiš reiš eemeſlu, kura dehl Waſki waretu ſaukt par wainigu.

Es paſſatijos ari uſ Waſka, man likāš, it kà ſchiš gribetu Matwejam ſautko atbildet, laikam teikt: „Waj nu ſahdš beš ſiteena eemahzitiš amatā? ne manis tã mahzija, ne eš tã mahziju,“ bet wahrđš laikam aiſſpreedāš lihđš ar kumofu ſaklã un wina redſigã labã ažš peeſtrehja pilna aſaru. Man ſchi Waſka klufuzeeſchana kehřãš pee ſirdš. Ari Matwejam ſirdš laikam ſaut ko pahrmeta. Gribedamš to nomeerinat, kã nakti uſtruhkuſchoš kunkſtoſchu behrnu, wiſch eeſweeda treſcho mehru, ſchoreiſ ne ažu nepamirſchſkijiš, un tad, kã wehledameeš ſcho paſchu kunkſtetaju eeſchuhpot, nolaiſtã balſi ſahka atkal runat:

„Nu, nebiſtteeš wairš neta, reiſ taš bija, uſ preeſchu tewiš wairš neaiſtiſſchu, taš jau ar bija tuhlin pehž tawaš atnahſchanaš... wehl tewiš nemaš nepaſinu, tu jau lehrš kã jehrš... Ari eš uſ wezumu paleeku lehnakš, neſanaht jau wairš tiſ beeſchi duſmaš kã agrak, lai nu ſahdreif wehl mahtiteš iſſloſkñe, bet kaš taš pret agrakeem gadeem?! Tad bija gan behda ko redſet...“

„Waj pateeſi, Matwej?“ eš jautaju.

„Ja, nudeen! behdu redſet! Kad toreif notureju „ſmotru“, tad ſini, ka bija bailiba. Tur wehl dot preeſchneekem teeſat... neeki! Es iſdariju patš. Ja wajađſeja, iſpletneju wiſu mahju pee reiſeš! Tagad taš wiſš tiſ behrna rahjeenš pret to laiku... Un paluhk, kã wiſi bijāš. Ne-weenš ne ſchihkſtet netſchihkſteja! Tad „iſkomandeereju“ gan kã kara-pullu... U, toreif biju gan ſirdigš! Nu jau man paſcham ar' wezumš klaht. Bet kur wajađ, peerahju wehl tagad ar'. Gan eš patš deeſgan gruhtuma iſturejeeš, deeſgan mahziješ, deeſgan mahzitiš... Paſihſtu deenaſtu...“

„Waj ilgi deenejãt keiſaram, Matwej?“

„Diweem keiſareem iſdeenejoš. — Nu, ſaproti... naw „ſchutka“. Es ſinu, kã jaſlauſa, tur nedrihkſti tu ne muteš atwehrt, un tad te eš lautu mahtitẽm walu? Japaſmejaš, lai tad eš deenaſta neredſejiš!.. Pletne deeſgan man ſtrahdajuſi, bet par to ar' meerš mahjã... tagad tiſ aiſſauzeeš ween „ſmirna!“ un paluhk, wiſi klufi kã peleš ſaleen ſaktōš.“

Matwejš eemeta jaunu iſcharku, weegli kã ſemeni. Man palika bail no Grumbas ſmotrã“, „komandereſcha=

nàm“ un wiseem ziteem wina dižziplinaš lihdselkeem. Man palifa bail ari dehl Andra-tehwa, ka dušmâš Grumba tam nepadara šahdaš pahrestibaš, tadehl kâ aishuhgdameeš eerunajos bargajam mahjaš usraugam:

„Bet Andra tehwa gan, Matwej, neaisteezeet.“

„Deewš pasarg, tam pirkstu peedurt! Lai tad eš funš, ne zilwekš! . . . Drauga dwehselei pahri darit, ar ko abi kopâ wehl behgâm, kâ brahli?! Par to naw jabihštas . . . Gan winu glabaschu kâ azi peerê; šargaschu kâ šawu azuraugu . . . Deewš šarg to, kaš winu aistitš! tam tuhlin ar pletni. Jašaka, taš zilwekš ar godu, aš nespehka eenahziš nabagmahjâ, bet dašchš tur ir tik aš šlinkuma un palaidnibaš, un kad tahduš tšhamda, tad wehl naw nelaimē . . . Nešu, luhš, wehl tšharku . . . brahlin šawam . . .“

„Labi, labi, Matwej!“

„Bet nu jau butele buhš gandrihš tufšcha, pašchi ween buhšim isdfehruschī.“ Matwejš teiza „pašchi“, lai gan Wasſta dalâ nebija wairak, kâ weenš mehriuschī.

„Gan jau Andra tehwan ar wehl buhš, wiňsch jau maš dšer,“ eš teizu.

„Kaš tur? tahda pile! Waški, ej atneš wehl wecnu korteli, peeleešim butelē klahſt, ko uš mahju nest, un nem tukfuriiti ari tuhlin lihds!“

Waškiš aishliboja.

„Labi gan, Matwej, ka par Andra tehwu kâ domajeet.“

„Nu, kâ nu ne? Taš ir zilwekš! Bet ziteem jadod ar' rahšchana, kur rahšchanaš waiag. Beš tâš dšihwê ne-weenš naw istiziš, ne istitš. Zilwekš jašahš raht jau no mašatneš. (Matwejš šchoš wahrduš runaja ne tik ween uš mani, bet ari uš ziteem tuwal šahwošcheem frogā laudim, kaš šahka muhšu šarunâ klawiteeš.) Neefmu ari šawu behrnu atšahjiš beš rahšchanaš, rahju deesgan kreetni . . . Taš patš Petrušchkiš dabujiš dreegan šiltuma. Bet kad tehweš rahjiš un wehl rahj, tad zitam ar' naw dalas pirkstu peedurt peešaldata behrna, ja negrib to eegruhšt karštâš pirkstiš . . .“

„Kur tad tawu puiku šwešchš rahjiš?“ šahdš no apšahrtšahwošcheem eewaizajâš Matwejam.

„Kur žitur, kâ školâ? Taš patš Šahlite nehmiš un ipehriš.“ (Matwejš ilgâ deenesta dehl tik wehli bija warejiš prežeteeš.)

„Šad laikam taš wainu deesgan leelu buhš padarijiš?“ eš teizu.

„Bes wainas nu gan naw bijis, esot otu safawis, bet waj tadehl winam brihw saldata behrnu aistift? Sehws nodeenejis diweem keisareem, un ta behrnu winsch drihft aistift?! Baluhko tu tif tagad saldatam peelift pirfstu pee pogam, tad redsi, fur tu paleezi! . . . Par ko tad es tehws, par ko tad es pats newaru raht? Bet es ta meerâ nepalifschu, es schehloschos,“ Matwejs folijas, jusdamees sawa saldata godâ aiffahrtis.

„Pee ka tad tu schehlofees? Taisnibas tew neweens nedos, jo puika wainigs,“ kahds atkal runaja no pulka.

„Pee ka schehloschos? Nu neprasi, nu domâ, ka es zela nestinu, fur eet . . . Schis wihrs naw wis jamahza! . . . Man masa leeta aistift tif sinu schandeeru palkawneekam, tad redsi, ka iswahra . . . Tad Sahlite gaismas wairs neredses . . . Updomâ, saldata behrnu pehrt! Par ko tad es tif gruhti deenejis? . . .“ Matwejs buhtu wehl ko teizis, bet atkal jau Waskis ar korteli un tukturiti bija flahst un schis apstahklis nowilka wina domas no ussahftâ preekschmeta.

Uri mans ilgi gaiditais lihdsbrauzejs reis peebrauza un eenahza eefschâ, mani skubinât tuhlin us braufschanu. Teizâs dublainâ zela dehl newarejis un newarejis zitadi pafultees us preekschu, ka tif weendos foldis.

Es teizu Matwejam un Waskim „ar Deewu“, pirmajam wehl reis pee firds lifdams:

„Bet Matwej, ta ka par Andra tehwu un Andra mahti labi gahdajeet!“

„Naw behdas, — kad safu wahrdu, tad naw behdas . . . Kapâ mani wehl peeminès! . . . Bet nu jaet ari mums us mahju, jaaisnes tscharka, lai zilwekam paleef preezigaks prahts . . .“ ta Grumba atkal atteiza un isnahza tuhlin mums no pafalas pa durwim ahrâ, aif wina tuhlin Waskis.

Mehs eefahpam wahgôs un tuhlin sahftam brauft.

Brauzot pametu ari wehl reis azis us nabagmahjas preekschneeka un wina apalschneeka Waska. Pirmais gahja stingrà, taisnâ kara wihra gaitâ, jo wezums muguras tam wehl nebija faleezis, warbuht, ka tuffchotee „mehrini“ ari pee ta darija sawu teesu. Labu gabalinu eepafalus fliboja Waskis, pee faira fola galwu us labo pusi paleefdamis un ar kegiti zelu taustidamis . . .

Drihs abi man issuda no azim, jo eebrauzam meschâ, fur zelfsch leezâs.

Braufdams arween domaju, waj Matwejs teefcham turès wahrdu, waj teefcham Andra tehwu turès fà azu-raugu, waj wiß folijums nebußs dots tif pirmajā draudßibas ßiltumā, bet weßlaf peedßihwoju, fa wezais fara-wihrs taf pildijis, freetni ßpildijis to, fo ßolijees. Schai leetā no wina pilnigi wareja teift: wihrs un wahrds.

* * *

Schi peeminetā reise bija beidsamā, kur şatikoß ar Andra-tehwu. Dßihwa wina wairs neredßeju.

Wareja buht gada pußzeturta pagahjis, kad man ap janwara widu eenahza weßstule ar aprinka-pilßehtas şchem-peli. Rakßtitajs bija Upmala dehlß, tagadejais jaunais Upmalis, tas patß, kas mani Zehtßcha behrès wadaja, rahdidams firguß un şahßtidams par behru wihßchanu. Weßstule atneßa ßinu, kas jau şen bija gaidama, proti, to, fa Andra-tehwß nomiris un fa man nahkoßchu şwehtdeen jabrauz uß behrèm. Þwadißhana bußßhot turpat no nabagmahßas. Beigās jaunais Upmalis fà „radineekß“ manis luhßfa, lai eß neatraujoß, jo nomireßß patß eßot wairaf reißchu peeßodinajis, mani luhßt behrès.

Zaur fo gan eß, neradineekß, Andra-tehwam biju tif tuwu, fa manis wehl pehdejā brihdi nebija aißmirßis? Zaur fo winßch man şahweja tif tuwu, fa şchi ßina mani tif loti aißkußtinaja, fà kad dala no manas paßcha firds buhtu nomirufi? Raß ta par şaiti, kas zilwekuß tif zeeßchi şaißta weenu pee otra?

Un, şkat, eefahkumā şhis şaites pawißam nemanu, firdis weenu oßrai wehl şweßchas, tām, ieekas, kopā nefahdas beedribas. Bet dßihwe tās tuwina. Deen no deenas firds ßlepenās durwis atdaras, atdaras tee paßlehtee, dßilee firds şrauti, kas ne fatra azim redßami, furu tezeßhana ne fatra außim şadßirdama, — atdaras dailee, şmarßchigee firds ßeedi, kas şweßcha azim aißlahti, bet tuwu şahwoßcha mißlām azim atßeßjās fà puku lapinas rihta raßā şpoßchajam şauleß wai-gam. Tā azim paßpihd ari daßcha laba firds dßelmē glabata pehrle, kur şweßchineekß warbuht redßeja tif nepoßcho wahku...

Un mehß ar Andra-tehwu? Mehß bijām tuwu eeflatijußchees — eedßihwojußchees weens otra firdi... Un, luhß, tā şaug nemanot kopā. Sirdß şadodas ar firdi. Tā ißaug draudßiba, tā mißleßtiba. Bet tad, kad nahß şchirßchanas,

muhſcha ſchfirſchanàs, tad tif ſajuhtam, zit zeeſchas ſaites muhſ weenojuſchas, tad ſajuhtam ari wiſa ſchi ſaudejuma ſwaru, tad ſajuhtam, ka, ſchahdàm firſchu ſaitèm irſtot, ari muhſu paſchu firðs raiſas pamaſam walâ no paſaulès, ta mahzas ſchirtees, mahzas apradinatees ar pehdejo ſchfirſchanos un beidsot paſchâ ſchfirſchanâ mahzas meklet ſawee-noſchanos. . .

Un kâ Andra tehws patš wehl pee nabagmahjas manis luhdſa, lai nahtu winam behrès! Kâ luhdſa ari Andra mahte!

„Mehs jau zitur no ſchejeenes wairs neaiſeeſtim, mums jau lai Deewinſch dod tepat nomirt, weegli meerigi. . . nu jau tas weenigais zelſch mums abeem tif uf kapeem. . . nahz, dehlš, neatraujees wiš! . . . Lai nu Deewinſch dotu mirt labaf ſeemu! . . .“ Un luht, kâ beidsamâ wehleſchanàs peepildijufees! Man pilnigi atlifa laika, lai gan gabalš tahſſch bij jabrauž, nonahkt ſwehtdeen uf Andra tehwa behrèm.

„Neſin, waj ſchai paſaulê wairs redſamees!“ tee bija wina pehdejee wahrdi. Bet mehš neredſejamees wairs. Un ja ar' buhtu redſejuſchees, ko tad gan eš ar' wairaf buhtu eeraudſijiš, kâ tif gruhto wezuma un nabadſibaš naſtu uf neſpehzigajeem plezeem? Bet tagad? Tagad wiš tas pahrzeeſts! Wiš ſuhraiš liktena malš iſtutſchots — lihðſ paſcham dibenam! . . . Lai gan ſtipri ſkubinajoš ar braufſchanu, tomehr ſwehtdeen agraf nenokluwu pee nabagmahjas, kâ ap pahri pušdeenas. Braukdams arween bijoš, ka neaiſkawejoš; un tã ar' notifa — ar wiſu ſkubinaſchanos tomehr biju aiſkawejees. Kalnikâ tiziš, eeraudſiju, ka behri-neeki, ar ſahrku preeſſchgatâ, paſchulait nobrauža no nabagmahjas uf leelzelu, kaš weda uf kapehtu.

Andra-tehws jau bija iſwaditš!

Bet uf kapehtu eš wareju nokluht paſchâ laikâ. Garaiš brauzeens tał man nebija bijiš par welti.

Ja, eš redſeju Andra tehwu ſchai mahjâ eenahkam, tagad redſeju ari winu iſwedam. Bet ſtarpiba leela ſtarp toreif un tagad! Toreif Andra tehws klufam, it kâ kaunedamees, kâ lauſchu ažu behgdams, eelihda ar Andra mahti nabagmahjas paſpahrnè, un, paluht, kâ nu tagad winu iſwed! kaš par brihnum garu rindu behrineeku! Sirgu newari gandrihſ ne iſſkaitit! Te redſams wiš ſpihdoschais Andra

tehwa radu gods! Nemeens no teem nebuhs atrahwees, wisi buhs nahkufchi! Katram te jafata: fkat, kas par radeem! Ra tee sawejus zeeni, nefaunas wis weza Awotina, lai ari winsch dsihwojis nabagmahja, bet iswada, luhf, ar kahdu godu! Retam fainneekam wehl tahdas behres, ka wezajam Awotinam! Se ziti radi lai nem preekschshimi. Lai mahzas, ka ihsteni radi pasihst sawu radu-brahli, lai tas kad nabaas!.. Paluhf, ka neskatas wis uf bagatibu!..

Brihnischka pasau! Zif sawadi ta dara! Miruschu ta daschreis negin ka buhtu godajusi, negin ka flawejusi, bet dsihwam ta newehleja ne maifes garosinas, ne uhdens pileena. Lai slahpst, lai mirst badu, lai zeesch kaunu un pafemoschanu, — winas zeeta firds par to neeeschellojas. Bet kad nu schis patz moztails, wahrdsinatails, muhschu no beidsis, tad wina klast ar sawu godu, ar sawu slawu un kaisa to uf zeeteja kapa pilnam, schkeedigam rokam. Bet kas mirejam schis gods, kas miruscham schi flawa? Winsch wairs ta nedfird, winsch wairs tas neredf! Winsch neredf krahschno kapa wainagu, ko pasaule noleef uf wina kapa, wina peemina tif asee ehrschki, ko tas mirstot, ka algu, nehmis lihds no pasaules... Waj wiss naw tif pamudinajums dsihwajeem, zenstees pehz ta, kas kreetns un pateesf, lai ari pasaule azumirfli ta nesaprot, nemahf zeenit, ne afsiht?... Drihs ari es esmu klast pee nabagmahjas. Nespehzigee wihreeschi un seeweetes sanahkufchi ahrpus durwim, nofkatas Andra tehwa sahrkam no pakalas, un ka waizadami usstata zits zitu: kuram nu pehz wina buhs reise? man... waj tew?...

Sanahkufchi ari ahrpus durwim tee Andra tehwa radi, kas sirgu truhkuma dehl paleef nabagmahja, kas tagad behrumahja, ka ari daschas seeweetes un behrni, kuras, pehdejos, plahna apgehrba dehl newareja lihdsnemt uf kapsehtu.

Peebrauzis pret pascham durwim, redseju, ka kahda seewina pa nabagmahjas zelu mudigi steidsas uf leelzelu, kur es brauzu. Man lifas, it ka wina buhtu metusi ar roku, lai peeturu. So ari dariju. Beenahkufi, wina man luhdsa, waj es scho ar newaretu nemt lihds uf kapsehtu, ja es turp braufdam. Ur preeku winu usnehmu, jo nu taf atradu beedreni, kas man wareja stahstit par Andra tehwa iswadi-schanu. Un netif par to ween, bet ari par wina dsihwi nabagmahja, jo schi seewina, ka wehlat dabuju sinat, bija ari pati schis mahjas eemihnteeze.

„Nu Juhs par wehlu!“ wina teiza man, — „iswadi-
schanas neredsejat.“

„Tad bija gan iswadiščana, bija gan behres! Ne
tahdu nabagmahja redsejuschi, ne redses, — tahda goda!
Ak tu, mišlo deenin, ko rabi wifu nebij saweduschy, gan
ehdeenu, gan dsehreenu, ari muhs wifus ismeeloja!... Bija
tur alus, bija tur zitu dsehreenu, — gan baltmaises, gan
galas, til bagatas behres...“

Wezite rahdijās labi runiga, tadehl tai gribeju iswaizat
par Andra tehwu no pascha gala.

„Nu, kā tad Matwejs ar Andra tehwu šatika? Waj
nebija širdigs?“

„Ak tu, mišlo deenin! Kas mums weegli gahja dehl
Andra tehwa! Matwejs pawisam palika zitads, ne wairs
tā bahrās, ne dausijās. Wisi manijām, ka mums ar Andra
tehwu pati laime atnaktusi. Un kā Matwejs Andra tehwa
klausija! Zit wini labi šatika? Waj tur Matwejam bija
šchnapsts, waj labaks kumos, nefa ne dsehra, ne ehda bef
Andra tehwa. Wai, labi gan wini dšihwoja, lai Deews
dod wiseem tā šatikt! Un pee Matweja winsch mums bija
leels palihgs, leels aisstahws. Ja kahds ar faut ko flittat
bija padarijis, — peegahji ween pee Andra tehwa, lai aif-
luhds pee Matweja — tuhlin Matwejs klausija un pee-
dewa... Lai winam par to weeglas smiltis! wisi wina
dehl raudaja... nesin kahds nu us preekschu Matwejs buhs?
Ka nepaleef tahds pats kā agrak... Katrs winu peeminēs...
Andra tehwu... Bet Deewinsch, luhl, nelika wairs ilgat
dšihwot.“

„Beidsamā laikā gan Andra tehws esot palizis gluschi
newarigs...“

„Gluschi, pagalam! Nefa jau wairs nespehja. Gai-
dija ween jau tās paschas stundinas — un, luhl, Deewinsch
atshiltija ar'. Wehl Jaunā gadā Matweja Petruschkis
lehja laimes, katram sawu, nesin kas tur Andra tehvam
bija islehjees, — teiza, ka šchim wehl islijusi laime us dših-
wofchanu, bet Andra tehws pats ta netizeja, negribeja ar
wairs nefa dširdet no dšihwofchanas; ko nu šchis tahds bef
spehka, bef weselibas wairs dšihwofshot, nesin, kā wehl
jaunā gadā esot pahrgahjis, nedomajis nemas, ka to wehl
peedšihwofshot, — un reds! nedšihwoja ari wairs. Pats

arween teiza, kad jau Wastis nomiris, un tas par scho taf bijis stiprats, ka tad schis wehl buhschot dschwotajs.

„Waj Wastis ar jau nomiris?“

„Preeksch Seemas swehtkeem-jau nomira. Schitäs scho-seem jau oträs behres muhsu mahjä.“

Riffchös laisdami, peebrauzäm ari mehš klaht pee garäs behrineeku rindäs un man bija walas winu tuwak apluhkot. Schi rinda bija dauds garaka, neka toreis Fehzim, kad ari Andra tehwa radi wisi bija kopä. Rats likäs uf scho deenu ifraudsijis labako eejuhgu un pajuhgu, lai Andra tehwa behräm daritu godu.

Gar Saufo frogu brauzot, dauds frogu lauschu bija fastahjuschees frogu preekschä, skatitees, ka wezo Awotinu aifwed uf kapeem. „Stat, kas sirgu! paluhk, kas par rindu!“ dsirdeju apbrihnojäm behrineekus. Zelsch eegreesäs meschä. Es atkal uffahku farunu ar sawu lihdsbrauzeju.

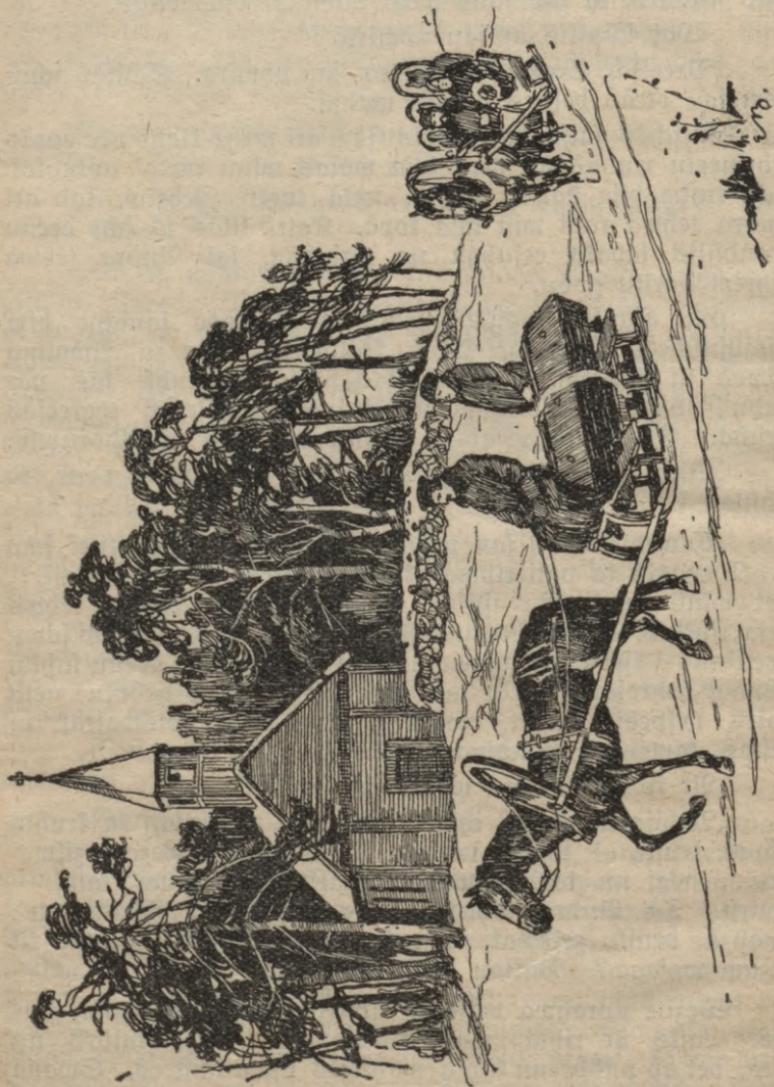
„Waj radi Andra tehwa uf nabagmahju ar fo suhtija?“

„Gluschi beschä jau nebija. Suhtija ar' pa reisei scho to. Weenadi ta pati Upmalene wiswairak, ziti retumis tik... Bet wini jau paschi istika. Ramehr spehja, Andra tehws meta tihklus, apkopa sawu dahrja stuhriti, tureja paschi sawu fiweninu — istika, ka wareja... waj nu mehš te deestin kahdu labumu kahrojam? Nu jau gan wisu rudens-gabalu neka wairs nespehja kustet, noguleja tapat ween wiswairak uf gultas, lamehr ir stundina peenahza.“

„Ar fo tad Andra tehws ihsti mira?“

„Nebija nekahdas ihstas wahjibas, stahstija, ka kruhts fahpot, kruhti, — spehka neefot, ka jau laikam wezam zilwe-kam... waj nu tee ar wahjibu mirst? Wezumš klaht, — jamirst. Tä Andra tehwa ar'. Zafaka ka Matwejam: usnahza drusku zeeschak un nospeeda, ka zahli: zif tad tik wezam wajaga? Paflau', jau swana!..“

Wezite norahwa walodu, isdsirdusi pirmäs swana fkanas. Laiks no rihta, man brauzot, gan bija skaidrš un falks, bet ap pusdeenu fahka mahktees un atlaistees. Swana zittahrt tahlu dsirdamä fkana, palehna wehja projam nesta, schoreis nebija tik spehziga, lai ari no mescha jau bijäm ifbraufuschi. Bet jo tuwak peebrauzäm basnizai, jo wairak wina balsš peeauga, palikdama fkanata, warenata. Pee kapseh-

Andra tehwš pešdeja, zefā, gar bālnižu.

tas peebrautufcheem, swana balsß skaneja tahdâ pilnibâ, tif brihnischkâ skaidribâ, ka wisas winas skanas likâs skaweenojotees weenâ paschâ brihnischkâ dseefmâ, kurâ isskan zilweka muhscha gaitas gals, isskan pats wina deenu muhschs, — kas, lai zil garich, zil ihß, — zil augfts waj semß, laimigs waj nelaimigs, tagad fanemts schis paschas dseefmas wara skanâs, isteiz bes wahrdeem wisu, wisu muhscha likteni. . . Un atbalsß schai brihnischkai dseefmai, kur ta warenaka, kur wisßsilak fatreez firdi nekâ kapsehtâ? Pee kapsehtas wahrteem wisa garâ rinda apstahjâs. Tur es ari apßweizinajos ar Andra-tehwa radeem, zil no teem man bija pasihstami.

Jaunais Upmalis, mani eeraudßijis, issauzâs:

„A-a! tad Juhß taf muhsu radineeku ar neeseet aismirsufchi.“

„Râ nu lai aismirstu?“ es atteizu.

„Nu, waj naw zitadakas behres, kâ toreis Jehzim, kad abi wehl bijâm puikâs?“

„Ro nu par to runat! Radi taf laikam wisi?“

„Wisi, zil ween to tuwato un labako ir. Un Juhß ar wehl tif tahlu? Nu warës teift, ka Andra tehvam behri-neeki gan no tuweenas, gan tahleenas.“

„Tâ jau nu gan ir,“ es atbildeju un sahku skatitees pehz Andra mahtes un Andra, kamehr tos ari pee sahrka eeraudßiju.

Buhtu gahjis flahst un winaus abus bildinajis, bet redseju, ka wezite likâs pawisam esot weenaldsiga, kas ap winu notika, ne wina ko runaja, ne ari likâs zitu runâ flausotees. Uzis tif stihwi skatijâs us sahrku. Winai lihdsâs stahweja Andris, ko schodeen pehz wairat kâ pahra desmit gadu pirmoreis atkal eeraudßiju. Ari winsch bija stipri ween palizis wezaks, matôs jau spihdeja firmums. Bet neskatitees us wisu to, winsch tagad meesâ bija dauds tuklaks, nekâ toreis. Waj nu tadehl, ka radi winu schodeen warbuht bija eedfirdijufchi, waj ari aif meesas nespehka, winsch us kahjâm wairs nerahdijâs droschs, gahja palihgodamees, paswahrstidamees. Ja kahds us winu teiza kahdu wahrdu, tad dsirdeja par atbildi tif nesaprotamas skanas, waj nu, kâ bija jadomâ, aif eereibuma, waj ari aif mehles stomischanâs.

Andra tehwu lihds ar kahdu otru lihki eenesa kapsehtas kambari. Sahrkam atnehma wahku wakâ. Un nu es pehdejo reis skatijos Andra tehwa sejâ. Winsch likâs tif mee-

rigi gulot, ka pawisam nebuhtu nomiris, bet tikai aismidfis. Mati balti, ka ahbelu seedi, plahni apfedsa gludo galwu. Grumbas gihmi ari nelikas tagad esot tik dsilas, ka toreif redseju pee nabagmahjas, bet islihdsinajufchàs, it ka gluda-fas. Un mute — man schkeet, ka ta gribeja uf mani teitt :

„Reds nu, kas man par radeem! Wisi fanahkufchi, weza radineeka taf naw aismirufchi. Waj tas kalpa wihra behres?... Valdees Deewam, man jau wehl radi... aprof ar tahdu godu, ka faimneeku... Isgahdaja numis nabagmahju, isgahdas Andrim ar. Un pafkat, kahdas man pascham behres iswihkufchi!... Waj tad wineem nesi-nams, kahda muhsu dsihwe! Ui, radi man labi!.. Waj neteizu, ka radi mani aifwadis?!..“

Un Andra tehwa waigs? tas rahdija dischajam radu pullam, zil loti winsch ar teem meera, zil dauds pateizibas winsch par wifu to wineem palizis parahda. Schis waigs pafaules neapsuhdseja, bet luhpam nespehjet kustetees, meh-meem fmaideem isteiza sawu pateizibu, sawu preeku par to, ka ari winam muhscha lauts eelpot to paschu gaisu, ko ziti wisi elpojufchi. Lai schee ziti bijufchi laimigaki, bagataki, — winsch neweena naw apskandis, winsch zitadas dalas muhscha naw kahrojis, kahda ta, kas winam peeschirta, — winsch, luhl, meera! To leezina wina klufais sejs..

Un no netahlàs basnizas torna fkan jo projam ta pati dseefma, kas fkanm isdseed to, ko Andra tehwa waigs klufam runa... Schai dseefma nedfird fuhdsibu, waimanu, gaudi, — te fkan atswabinafchanas preeks, lihgmiba, — un schis fkanas kahpj arween augstumà, besgalibà, raifidamàs walà no femes, no pafaules..

Radi uslikufchi Andra tehwa fahrku uf behrem... Radi to aifnes paschi faweem plezeem ari uf kapu, paschi aprof wezo radineeku... Wifs nodarits, nodseedats un norunats eerastà gaità, eerastà kahrtibà..

Andra tehwa kaps jau lihdsigs ar semi. Tad fnee-dfinsch, lehns un weegls, fahf birt semè, ka gribedams apfegt Andra tehwu weeglu, mihkftu sedfeni..

Kaps famestis, frustis, Andra tehwa muhscha fihme, uffpraufts, — nu jafaka: „lai gul iswahrdsees!“ ka pats Andra tehws teiza par Jehzi.

Sif Andra mahte pati ween naw dabujama no kapa nost. Usaru winai azis naw, bet balsf waimanà, ka fleeg-

dama. Andri wina tura aif rokas, negribedama prom laist no tehwa kapa. Andris ari raud, bet wina raudaschanai naw bals, to reds, fa wisa meesa winan raustas, bet flana nenahf no mutes. Radu mahtes, gribedamas atraitni uszelt un aifwest projam, meerina: „Ro nu, Jf', raudi, tif pat mums wiseem reis jamirft, wiseem schurp janahf!“ Bet Andra mahte leekas wiseem scheem wahrdeem kurla. Tad peenahf wehl reis weza Upmalene, jaunà Upmala mahte, kas Andra mahtei no wiseem wihra radeem stahwejusti tuwak, ta jafa: „Met nu, mahf, reis meeru, waj nu ar to uszelsi? Zif ilgi buhs, kad tewi ar' peeliks Behterim fahnds!“ Schee wahrdi taf Andra mahti aifnehma, wina peezelas un fahf radineezem eet lihds, bet eedama weenadi gauhsas: „Kur nu es weena? Kur nu es weena? Kur nu Andris weens?!“

Kapschtà bija dauds lauschu, netikween fà no Andra tehwa radeem un otrejeem behrineekeem, bet ari dauds nebehrineeku, kas nahfuschì skatitees, fà wezo Awotianu apbehrès. Pee kapschtas kambara wezais Upmalis, wisds radu gadijumds fà zilts galwa, usluhdsa daschus pasihstamus un attahlakus radus lihds nahft us tuwejo basnizas-frogu: „Rad nu behrès nenahzàt, tad jel us frogu janahf.“ Japaklausa bija ari man, kaut gan mans nodoms bija, tahlà zela dehl ilgak nekawetees. Bet wehl jau ar' nebiju satizees ne ar Andra mahti, ne ari ar Matweju, kura, lai skatijos zif gribedams, behrineekds newareju faskatit.

Manai pirmitejai lihdsbrauzejai bija gadijees zits wedejs. Tà tad es atkal weens laidu ziteem behrineekeem lihds us basniz-frogu.

Andra-tehwa behrineeki, frogà atbraufuschì, fahla greestees pee frodsineeka, prasidami gan alus, schhabja, gan pihpejamà. Oserdami paschi runaja: „Lai nu rada brahlim weeglas smiltis, aifwadits tifa pa godam, fà nahkas.“ Un lihdsajizinatee attahlee radi un pasihstamee, behru masku lihdsbaudidami, atbildeja: „Ro tur... tur naw wahrdam weetas! fà faimneeku... pa godam, fà nahkas... lai katram mums tahdas behres, lai katru muhs tà pawada, tad labuma deefgan.“

Jaunais Upmalis peenahza man flaht, isdfert ar mani glahsi us Andra-tehwa „weeglam smiltim.“ Netaflu aif wina ari Andra-mahte stahweja ar Andri. Peegahju tai

flaht, un laifam ar' nebuhtu ſchodeen manis pafinuſi, ja jaunais Upmalis nebuhtu minejis manu wahrdu.

„Tad tu, dehlſ, taf nahzi“, wina ceſahka, preezada=mas par manu nahſſchanu; „es jau gan droſchi newareju ſinat, waj taſla gabala dehl wareſi...“

„Ro nu, Andra=maht, biju jau ſolijees.“

„Labi, labi, dehlſ, Pehteriſ jau ta wehl peeluhdſa, lai tewiſ neaſmirſtot... behrêſ lai luhdſot.“

„Bet kur tad nu Andriſ ſhogad?“

„Ro nu, dehlſ, par Andri... Andriſ jau no Jura deenas ar nahſ uf nabagmahju pee manis... Taſ jau mums agraf ifrunatſ. Pehteriſ arween preezajâſ, ka taf jel uf wezumu wiſi buhſſhot weenâ pajumtê, bet nu neka... Paſikâm mehſ diwi ween... Ro lai dara... Ziſ ilgi nu buhſ mums ar? Eſ jau pagalam weza, newaru neka wairſ... Raſ tad ar Andri buhſ?... Raſ winu apkopſ? Nowahrgſ turpat beſ apkopeja...“

„Gruhti, Andra maht, gruhti!“ eſ atteizu.

Mums wehl runajot, Waſaraudſiſ peenahza flaht, mehrinu un buteli rofâ. Gelehjiſ no buteles brandwihnu glaſitê, wiſſch Andrim ſneedſa to dſert, teikdamſ:

„Dſer nu, tehwa behrêſ, kaſ tew zitadi dod?... Dſer patſ un dod mahtei ar!“

„Lai nu, Waſaraudſi, lai... deefgan jau winam wiſi ſpeeſch, juhſ ta winu peedſirdiſeet.“

„E kur behda par to! Raſ tad par to ir?...“

„Raſ tad tur par godu, tad tehwa behrêſ peedſchreeſ?“

„Neklauſ, Andri, neka, dſer ween!“

„Nedſer wiſ, dehlſ, tiſſ tew daudſ...“ Andra mahte teiza, atbihdidama Waſaraudſcha roku, kurâ tam bija pilnais mehrinſch.

„Tad dſer pati!“ Waſaraudſiſ uſſtahweja.

„Paldees, radneek, newaru,“ Andra mahte atbildeja.

„Nu, buhſ reife, kur tu buhtu dſehruſi, bet tad nebuhſ deweja,“ Waſaraudſiſ atraiditâſ peedahwaſchanâſ dehl lepni noteiza un aifgreesâſ pee ziteem, ſirdi domadamſ: „Luhſ, dari tu wineem wehl tahdu godu, bet wini tew at=maſſa ta...“

„Ro lai nu dara?“ Andra mahte, noſtumuſi, ka Waſaraudſiſ to nehmiſ launâ, teiza pret mani pagreesuſeet: „ne=buhtu ſchodeen Andra ſargajuſi, tad jau ar' peedſirdijuſchi

buhthu pagalam. No tehwa behrèm tad neka neredsetu . . . waj winsch patš ko atjehds? . . . deesgan jau man gruhti no wiseem atkautes . . . ar mokàm wehl tahdu no-waldiju . . .“

Behrineefu pulkâ tagad reis eeraudsiju seju, kuru scho=deen ar wisu gribu nebiju redsejis — tas bija Matwejs. Mehš tuhlin pasinamees.

„Bet par ko nebijât kapsehtâ?“ winam waizaju.

„Waj tad wezais Uwtinsch tadehl palika wirš semes?“ winsch man atbildeja. „Mana smilſchu ſauja bijuſt ſtarpâ, waj nebijuſt, draugam guleſhana weegla tâ fâ tâ . . . zilwešs bija labš, lai tahdi uſ akmēna aug. U, fâ jauni buhdami abi behdsâm, bet nokehra ar' abuš, fâ ſakuš.“

„Bet kur tad pa to laiku bijât? Ko darijât?“

„Waj tad nedſirdejât, ko dariju? . . . wiſa paſaule buhš dſirdejuſt.“

„Ko tad ihſti, Matwej?“

„Swaniju wiſu laiku . . . draugam par peemīnu. Buhthu bijis ar ziteem kapsehtâ, tad ſazitu tik: nu, Matwejs ar' bija kapsehtâ, bet tagad: Matwejs swanija. Luhl, ta tuhlin muhſcha peemina . . . Radeem jau tâ fâ tâ buhš gods pee Uwtina paglabaschanas, — bet mana swaniſchana, lai tur kaš . . . Swanitajs tâ neiſſwanitu.“

„Kur tad swanitajs patš?“

„Wehl jawaizâ, kur swanitajs! Praſi labak, waj galwa jau wihram neschwingſt fâ swans? Wiſu laiku, kamehr eš pa torni, ſchiš ſuhz fâ ods no behrineekeem. Nu jau ſtipri ween ſakopees . . .“

Ropees gan bija ari Matwejs, bet wehl ne ſakopees.

„Waj tad ſchoreiſ ween swanijât, waj zitâm reiſēm ar' to dareet?“ eš atkal winam waizaju.

„Swanu zitâm reiſēm ar' . . . peeproto to leetu labi. Ja swanitajam paſcham naw walas, waj fâ, tad tik paſauz mani, eš noſwanu, — lai ſchiš tikmehr kopas ap behrineekeem, waj zitur . . .“

„Sad Jums patihk swanit, bet fâ tad tik wezâm ſahjâm wehl wareet uſſahpt pee swana?“

„Uſſahpſchana nu gan wairš naw weeglà, bet jadomâ taſ ari ir uſ mirſchanu.. Jaſataiſas, fâ ar maſak grehku war ſtahtees Deewa preeſchâ. Un pagrehkojis eš deesgan ſawâ muhſchâ, turpat nabagmahjâ daſcham bargak uſgahjeeš, — jadomâ taſ dauds maſ darbotees Deewa leetâš, ſwehtakâš

buhſchanâs . . . tadehl eefahku ar to paſchu ſwanifchanu ſak, baſnijâs darbs . . . warbuht, ka paſtardeenâ weeglaſ pahreës . . . Turu tagad nabagmahjâ ar' ſwehtdeenâm pah-taruš, noluhdſu, nodſeedu, — ka waj patš welnš war no-raudatees . . . Jadomâ, jadomâ man ar uſ mirſchanu.“

„Bet Andra tehwu Juhs gan labi glabajuſchi.“

„Waj neſaziju, kâ azu-raugu, kâ brahli . . . Lai guſ, par mani wiſch neſchehloſees pee Deewa. Ja ar teem ziteem ar tapat buhtu warejiš ſatift, tad paſtardeena lai nahſ kad rihtu . . . Bet nu wehl jadſer kahdš mehrinſch uſ drauga weeglâm ſmiltim!“

To teiziš, Matwejš peegreesâs pee Waſaraudſcha, ſam buteles dibenš wehl klaufija, un tad pee Upmaleenes, kaš behrineekeem dalija kaltmaiſi un galu.

Radi, deeſgan ſawâ ſtarpâ iſgodajuſchees, iſpreezajuſchees ari paſchi par Andra tehwaſ parahdito godu, kuru tee wehl pawairojuſchi ne wiſai ſihkſti uſdſerdami, — ſahka wiſkſchtees uſ nabagmahju, kur wehl ſchowakar un rihtu bija behreſ. Eš ſahku teilt „ar Deewu“ behrineekeem, jo biju deeſgan noſawejees. Altwadijoš ari no Matweja, kaš ſolijâš, ziſ eepheſhot, palihdſet Andra mahte, un tad pehdigi no Andra mahtes paſchaš :

„Nu, ar Deewu, dehlš, ar Deewu, ar Deewu! mehš jau gan wairš netikſimees. Kaš nu par manâm behrêm!.. Man jau naw prahtš tâ, kâ Behterim. . . kad tiſ ſem wele-nâm! . . . Bet Andriš, Andriš! . . . Kur wiſch weenš! ?..“ Wezitei balſš aiſrahwâš. . . Tad radineezeš to apſtahja, weſdamâš uſ prombrauſſchanu.

Eš ar' eefehdoš ſirgâ un ſahku braukt. Zeſch man atpaſal brauzot gahja gar kaſpehtu. Bija jau krehſla.

Laiſš, kaš pirmit bija atlaidees, tagad atkal atmetâš ſaltakš. Pamaſâm debefš ſahka atſkaidrotees. Mehneſš, puſê peeaudſiš, laida ſawu gaiſmu zaur mahſoneem, kâ zaur miglaš tihflu. Uri daſchaš retâš ſwaigſnites, to ſtarpâ reetekliš, eededſâš kâ leeſminâš aiſ klištoſcheem padebeſcheem.

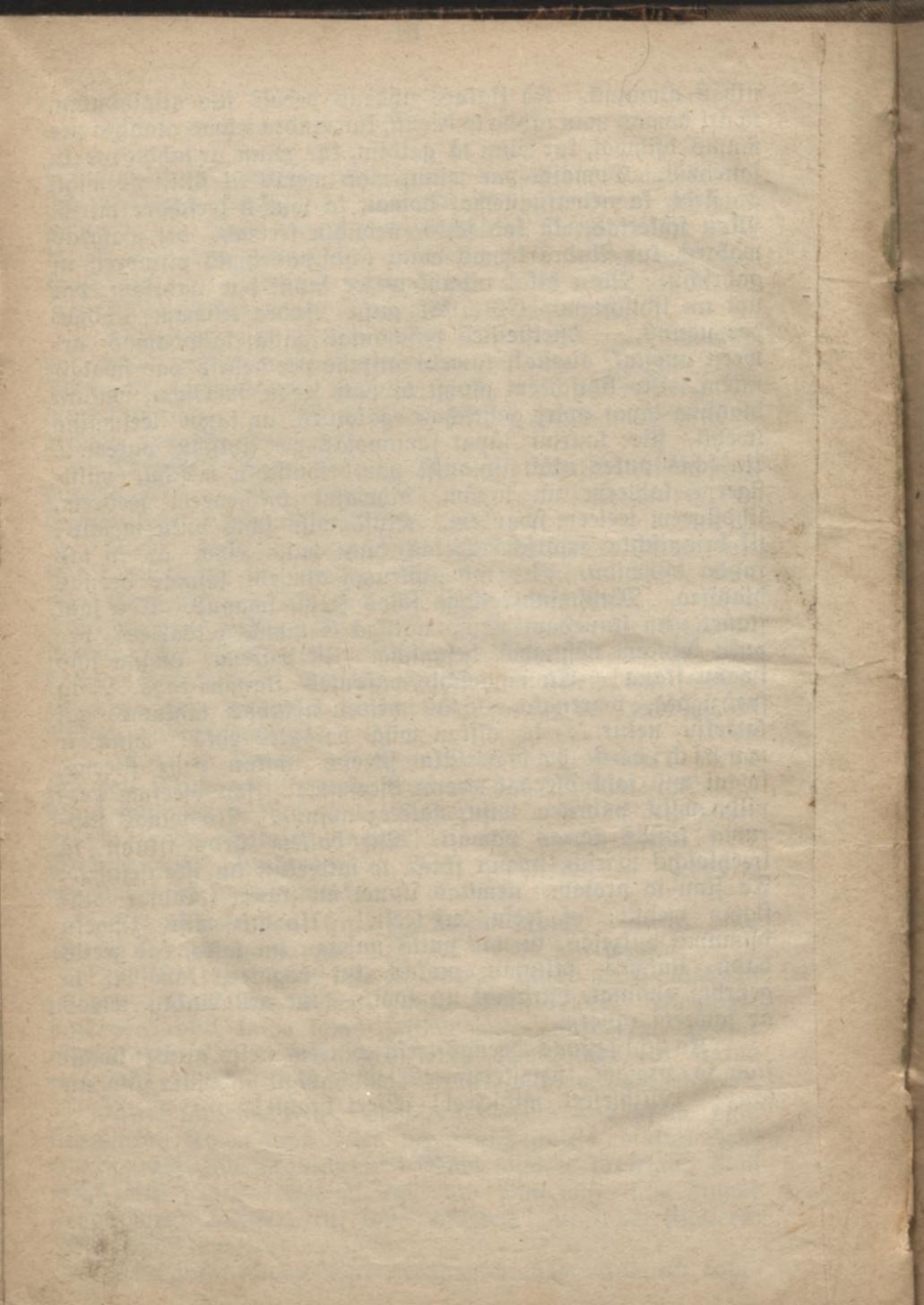
Pret kaſpehtu tiziš, wehl reiſ pametu aziš uſ to puſi, kur Andra tehwa kaſš. Un tur wiſch guleja, blaſuš Jeh-zim, — abi „iſwahrguſchees“. Diwi wini te kaſpehtâ, diwi wehl wirš ſemeš. Bet ziſ ilgi, kad wini wiſi, ſam dſihwê nebija ſawa ſaktina, kur kopâ dſihwot, kur kopâ ſilditees, ſch e buhš kopâ? . . .

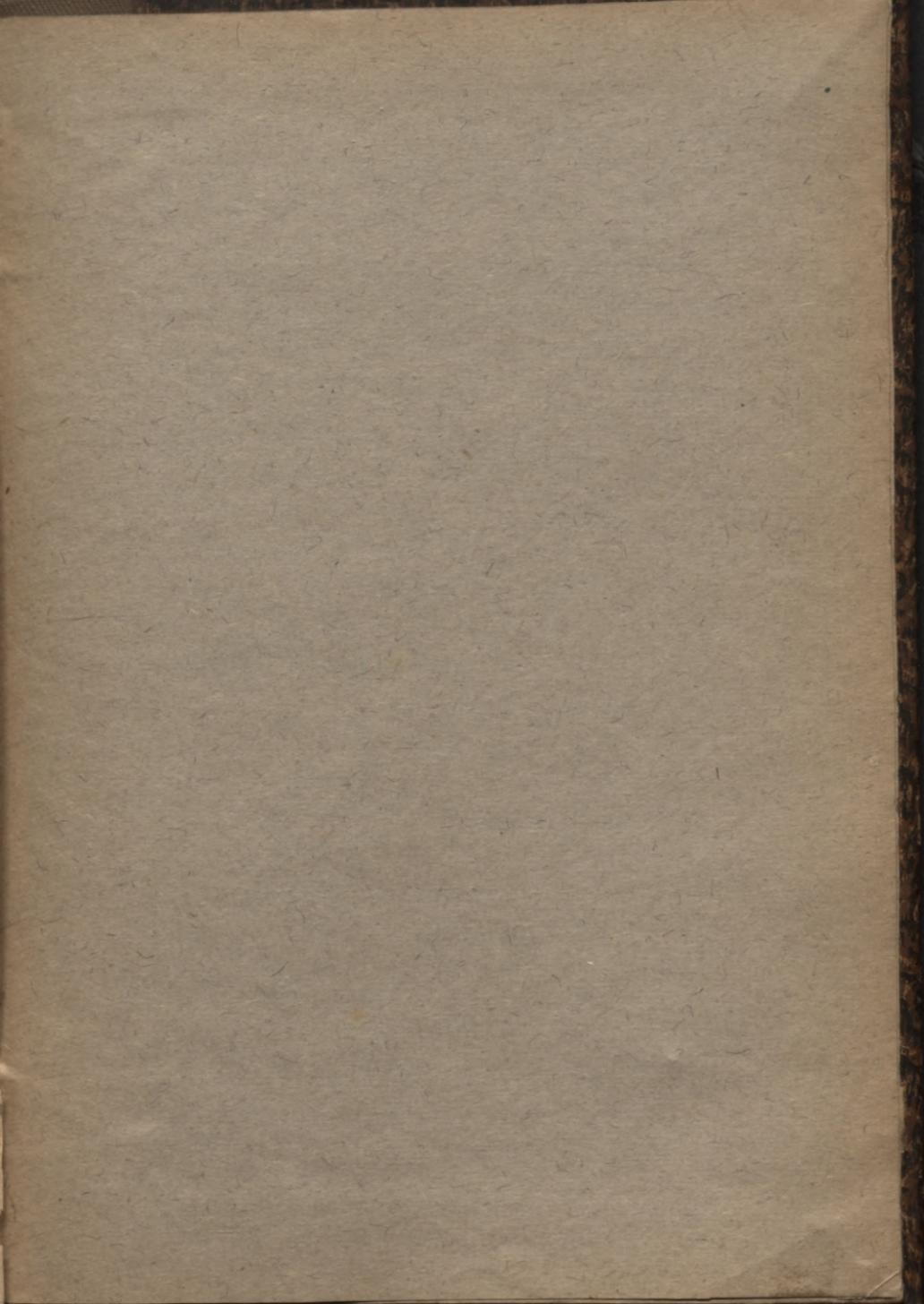
Wakara kluſumâ man weenam brauzot uſplauſt behr-

nibas atminas. Rà skaidrš uhdens debesš filo atspihdumu, tà ari domas man rahda to deenu, kur Andra tehws atnahza pee mums dšihwot, kur winu tà gaidiju, kur winu ar tahdu preeku šanehmu. Domajot par winu, man metàs tif šilti, tif mihli ap širdi, ša newaru nemas domat, ša winsch teescham miris. Man šcheetas, tà kad šhis nebuhtu seemas, bet wafaras wafars, kur Andra tehws mani lihds panehmis pirmoreis us gahršchu. Man atkal usnahš wezee šapni par gahršchu, par upi un lihtscheem. Es atkal gulu Andra tehvam lihdsas pee uguns, — dširfelites pašaujas gaisa, kahpdamas arween augstak, augstak, kamehr atspihd pee debesš par swaigsnitem. No lihtscheem pluhst ta pati seedu smaršha, wafara blahsma tàpat aplej gahršchas galotnes ar šawu leefmaino kwehli, šilee taurini tàpat šuhypošas pa lihtschu pukem. . . Un šhis pukes atkal isplaukst par brihnischku meschu, milšigeem kahteem un lapam, dihwaini dišheneem seedeem, lihdsigeem leelem swaneem. Klusš wišš šhis puku meschš; tif brihnischka smaršha leekas buht wina elpa, ar to tas rahda dšihwibu. Bet tad austrumà atmirdš jaunās deenas blahsma. Wehšmina eelihgo šhos seedu swanus. Šee šahš škanet, un škanedami aug milšigà leelumà, zeldamees pee puku kahteem nesinamà besgalibà. Šif warena, augšja šho swanu škana! Ša naw šhis pašaules škanam rada. . . ta špehzigaka, warenaka, — tās neseen nekahds tahlums, tai kaweklu nekur. . . ta atškan wišà pašaules ehkà: wina ir muhšhibas balšš. Un šiteens noskan pehž šiteena, swani wišš šahš dšeedat weenu dšeesmu. . . šhi dšeesma peepilda wišū, pašnem wišū, šatreez wišū. . . No winas štipruma kustas šemes pamati. Ušš bailēm širdš iskuhst tà kwehlošchš warsch, swanu škana to šatreekuši un iskausejušī. . . Ša škan jo projam, nemitas škanet un škanot šludinat bihštamo wehšti: us teesu, us teesu! Un tad wišš žilweku dšimums pulzejas, tur tas pulšš nabagu un šailo, kas zeetis badu, šlahpeš, šaltumu, mokaš, tur bagatee, šam bij to gehrbt, ehđinat, dširdinat un šopt — tur ari Andra tehws ar šatweem radeem. . .

Ro šhi jaunās deenas teesa wineem nesiš? Bet swani škan jo projam, nemitedamees, muhšchigi. Wini škan un šauz: „Mihlejeet, mihlejeet! Ešcet brahli!“

-10
L)

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309037236